Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 13 АВГУСТ, жума, № 59 (6.015). Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

Автомобиллар тўхташ жойлари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Автомобиллар тўхташ жойлари фаолиятини такомиллаштириш ва автотранспортни вақтинча сақлаш хизматлари кўрсатиш (тўхташ жойи) учун тўлов ундиришни тартибга солиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

(Давоми 2-бетда)

Сешанбадан жумагача

КУННИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

● Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Урганчда республика Маънавият ва маърифат кенгаши вилоят бўлимларининг таъсис йиғилишлари бўлиб ўтди. Унда маънавият ва маърифат кенгаши вилоят бўлимларининг дастури ва низоми тўғрисидаги масала муҳокама этилди. Кенгаш олиб бориши лозим бўлган биринчи галдаги вазифалар белгиланди.

Таъсис конференцияларида республика маънавият ва маърифат кенгаши вилоят бўлимларининг раислигига вилоят ҳокимлари сайландилар.

● Самарқандда «Шарқ тароналари» иккинчи халқаро фестивалига тайёргарлик бўйича ташкилий қўмита мажлиси бўлди. Уни мазкур қўмита раиси, республика Бош вазирининг ўринбосари Ҳ. Кароматов олиб борди.

● Юртимиз озодлиги ва мустақиллиги учун курашларда қурбон бўлганлар хотирасини абадийлаштириш бўйича жамоатчилик комиссиясининг мажлиси бўлди.

Мажлисда «Шаҳидлар хотираси» хайрия жамғармаси тузилиб, унинг низоми тасдиқланди.

● Тошкентдаги Олимпия шон-шуҳрати музейида Германияда каратэ бўйича ўтказилган жаҳон чемпионати ғолибларига ҳукумат мукофотларини топшириш маросими бўлди. Республика Президентининг давлат маслаҳатчиси Т. Рисқиев мукофотларни соҳибларига тантанали суратда топширди.

● Ўзбекистон Қизил Ярим ой жамияти миллий кенгаши Женева конвенцияларининг 50 йиллиги муносабати билан матбуот конференцияси ўтказди. Маълумки, 1949 йилда Женевада инсон қадр-қиммати, соғлиги ва ҳақ-ҳуқуқларига оид 4 та Халқаро конвенция имзоланган эди. Улар ҳозир 188 та мамлакат, жумладан, Ўзбекистонда ҳам амал қилиб келмоқда.

● Республика Миллий матбуот маркази билан оммавий ахборот воситаларини демократлаш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳамкорликда болалар адабиёти ҳафталигини ўтказишга киришдилар. Ушбу тадбир истиқлолнинг 8 йиллигига бағишланди.

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

12 август куни Оқсарой қароргоҳида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга Япониянинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Киоко Накаяма ишонч ёрлиғини топширди.

Мамлакатимиз раҳбари ёрлиқни қабул қилиб олар экан, Ўзбекистон-Япония муносабатлари ривожланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди ҳамда Киоко хонимга унинг шарафли ва масъулиятли миссиясини бажаришда омад ва муваффақият тилади.

— Сизнинг Ўзбекистонга элчи этиб тайинланишингизни ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш учун янги имкониятдир, — деди Президент Япон дипломати билан суҳбатда.

Таъкидлаш жоизки, ҳозир Ўзбекистон-Япония муносабатлари юқори даражада ривожланиб бормоқда. «6+2» гуруҳининг Тошкент учрашуви Токио расмий доираларини бефарқ қолдирмагани, «Умид» жамғармаси йўналиши бўйича Японияда кўплаб ўзбекистонлик талабалар таҳсил олаётгани, юртимизда япон сармояси асосида фаолият кўрсатаётган корхоналарнинг тобора кўпаяётгани бу фикрни яна бир карра тасдиқлайди.

Япония элчиси ўз миссияси даврида икки томонлама ҳамкорлик алоқаларини бундан-да юқори поғонага кўтариш учун бор куч-ғайратини аямаслигини таъкидлаб, самимий қабул учун Президентга миннатдорлик билдирди.

Учрашувда Ўзбекистон — Япония муносабатларига оид, шунингдек, томонларни қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

(ЎзА).

МЕН НЕЧУН СЕВАМАН, ЎЗБЕКИСТОННИ!

ҚАДРИМИЗ ТОҒДЕК

Ўн йилдан буён ўқитувчилик қиламан. Бу давр мобайнида яхшини ҳам, ёмонни ҳам кўрдим. Илгарилари мактабларда аёл ўқитувчиларга ҳам, эркак ўқитувчиларига ҳам бир хил назар билан қаралар эди. Муқаддас истиқлол шуъласи бундай эскича қарашга барҳам берди. Аёлнинг меҳнати янада қадр топди. Имкониятлар кенгайтирилди. Уларнинг оналик фазилати ҳам ҳисобга олинадиган бўлди. Иш соатлари қисқартирилди, меҳнатларига яраша тақдирлаш, эъзозлаш йўлга қўйилди. Айниқса Президентимиз томонидан 1999 йилни Аёллар йили деб эълон қилиниши бизларнинг кўксимизни тоғ қадар кўтарди.

Аёл — дунёнинг кўрки, жамиятнинг сариштлиги ҳисобланади. Аввало у она. Биз ҳаммамиз онадан туғилганмиз. Дунёда фариштали оналар, одоб-ахлоқли аёллар қанча кўп бўлса, турмушимиз шунчалар фаровонлашади. Назаримда ўзбекнинг ўзига, ўзбекнинг аёлига тенг келадиган халқ йўқ. Аёл уй супуради, аёл кир ювади, сигир соғади, аёл далада ишлайди, рўзғор тебратади, эркакнинг иссиқ-совуғидан ўз вақтида хабар олади. Хуллас, аёл амалга оширмайдиган, аёлнинг қўли тегмайдиган юмуш топилмайди.

Раҳнамо йўлбошчимиз буни ҳаммадан ҳам теранроқ англагани ҳолда мамлакатимизда бизга бўлган муносабатни кескин ўзгартириб юборди. Худога шукр, ўзбек аёлининг бошига офтоб тегди. Шахсан мен аёл бўлганимдан, ўзбекнинг аёли бўлганимдан фахрланаман.

Бувсаида ЯХШИБОЕВА,
Ғаллаорол туманидаги
33-мактаб ўқитувчиси.

БИЗНИ ВАТАН КУТАДИ

Ризқ-насибам қўшилиб мен ҳам хорижда таълим олиш бахтига муяссар бўлдим. Ҳозир Франциянинг Тулуза университети сиёсатшунослик факультетида ўқияпман. Гапнинг сарасини айтганда, ҳамма шароитимиз дуруст, ҳавас қилса арзигулик. Фақат бир нарсадан бироз қийналаман. У ҳам бўлса, Ватан, туғилган еринг соғинчи. Аввал бошда французларнинг урф-одатига, характерига, озиқ-овқатларига кўниколмадим. Сабр-бардош билан ўқидим, яшадим. Мана ҳаммасига ўрганиб кетдим. Шундай бўлса-да, Ўзбекистонимизни, халқимизни жудаям соғинаман. Биздай халқ, биздай бағри кенг миллат бошқа жойда йўққа ўхшайди назаримда.

Французлар, инглизлар ҳам қисқа давр ичида биз — ўзбекларга ўрганиб қолди. Улар Самарқандни, Бухорони, ислари димоқни ёрадиган лаган-лаган ошимизнинг мазасини яхши билишади. Дам олиш кунлари бирга бўламиз, суҳбатлашамиз. Хорижликлар бизнинг мамлакатимиздаги ўзгаришларни яхши билади. Юқори баҳолайди. Бу гапларни эшитиб янаям қувонамиз. Қалбларимизда ифтихор туйғуси пайдо бўлади. Ватанни янада кучлироқ соғина бошлаймиз.

Кўнглимда бир ниятим бор, худо хоҳлоса ўқишни тугатганимдан сўнг биз ёшларга хорижда таълим олиш учун кенг имкониятлар эшигини очиб берган юртимизга сидқидилдан хизмат қиламан. Чет элда таҳсил олиш менга нафақат дунёвий билимларни, балки Ватанимни узоқда туриб соғинишни ҳам ўргатди.

Дилшод ИБРОҲИМОВ,
Андижон вилояти
Булоқбоши туманидан.

ЮКСАЛИШ ДАВРИ

Мана саккиз йилдирки, юртимизда ҳайратли ўзгаришлар юз бермоқда. Қишлоқ хўжалиги, саноат, маданият ва маънавиятда қўлга киритган ютуқларимиз айниқса залворли бўлди. Андижон ва Самарқанддаги автомобил заводлари, Бухоро нефтни қайта ишлаш корхонаси, Хўжаободдаги ер ости газ омборининг ишга туширилиши мамлакатимиз иқтисодининг янада мустаҳкам бўлишига замин яратди. Айни паллада мана шу ютуқларимиз хорижлик замондошларимизнинг ҳавасини келтирмоқда.

Энг муҳими, 1999 йил мамлакатимиз учун омад, шон-шараф, тўкин-сочинлик йили бўлди десак муболаға бўлмайди. Пилла етиштириш режаси ортиғи билан уддаланди. Ғалладан мисли кўрилмаган даражада улкан хирмон бунёд этилди. Фан-техника гуллаб-яшнади. Ҳаётимизда ижобий ўзгаришлар юз берди. Демакки, истиқлолимизнинг саккиз йиллигини ёруғ юз билан кутиб олмоқдамиз. Байрам байрамдек бўлади. Гапнинг сирасини айтганда шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, XXI аср Ўзбекистон учун беқиёс тараққиёт, буюк имкониятлар асри бўлиши шубҳасиздир.

Абдулла ШЕРБЕКОВ,
Бойсун тумани.

ФАРЗАНДЛИК БУРЧИМ

Энг улуғ, энг азиз айём — мамлакатимиз мустақиллигининг 8 йиллиги байрами тобора яқинлашган сари ўтган кунларнинг залворли одимлари кўз олдимга келади. Ғоят қисқа давр мобайнида республикамиздаги жуда катта ижобий ўзгаришлар рўй бергани, жумладан, Ўзбекистон давлатининг халқаро обрўси ошиб бораётганлиги, ўзбек халқини бутун дунё таниганлиги менинг ҳам қалбимга чексиз ғурур бахш этганлигини сўз билан ифода этишим қийин.

Шундай келажаги буюк давлатнинг ва улуғ халқнинг фарзанди бўлганлигимдан бахтиёрман. Табиат менга ато этган куч-ғайратим, ақл-идроким билан элу юртимга озгина бўлса ҳам нафим тегса ва бундан-да кўнглим шодланса, демак мен ўз фарзандлик бурчимни ўтаётгандек деб ҳисоблардим.

Олим АББОСОВ,
муҳандис,
Тошкент тумани.

КЎТАРИНКИ КАЙФИЯТ

Мустақиллик чинакамига бахт берди. Айниқса, бугун истиқлолимиз саккиз ёшга қадам қўйиш арафасида эришган ютуқларимиз, дилимизга қувонч, қалбимизга ғурур нашидасини туҳфа этди.

Хўжалигимиз деҳқонлари ҳам ғаллачиликда салмоқли ютуқларни қўлга киритиб, қутлуғ айёмни муносиб кутиб олаяптилар, 400 гектар ғаллазордан режадаги 1033 тонна ўрнига 1100 тонна ҳосил топширилди, яъни ҳосилдорлик гектар бошига 46 центнерни ташкил қилди. Айни пайтда деҳқонларимиз 1383 гектар майдондаги ғўзани меҳр билан парваришлаяптилар.

Яхши меҳнат қилган киши яхши дам олиши ҳам керак. Шу боис, хўжалигимиздан 8 киши республикамиздаги турли сиҳатгоҳларда, 78 киши ўзимизнинг «Хумор» санаторийсида дам олди. 134 ўринли болалар оромгоҳи ўқувчи-ёшларнинг севимли масканига айланган.

Хўжалигимизда гилам цехи, ун заводи, иссиқхона мавжуд. Мустақилликнинг саккиз йиллигида 480 ўринли мактаб, маҳалла уйи фойдаланишга топширилади.

Хуллас, истиқлолнинг саккиз йиллигини жамоамиз аъзолари кўтаринки кайфият, меҳнат ютуқлари билан кутиб олаяптилар.

А. ОДИЛОВ,
Пахтачи туманидаги
Ш. Назаров
номли жамоа хўжалиги
бошқаруви раиси.

ЗОҲИДОНЛИКЛАР

Ёки бир йилда беш марта ҳосил олиш мумкинми?

Замон изланганники

Бир ердан бир йилда неча марта ҳосил олиш мумкин? Икки ёки уч марта дейсизми? Зоҳидонликлар роппа-роса беш марта ҳосил олишади. Инсон ақл-идроки, имкониятлари чексиз бўлгани каби, она заминимиз саховати ҳам чекиз адоқсиз, дейишади улар. Эътироз билдирасиз: «ахир, бунақада ер чарчайди-ку? Зоҳидонликларнинг бунга-да, жавоблари тайёр: ерни чарчатмасликнинг йўли пешона тери, меҳр, парвариш. Она тупроқни қанчалик эъзозласангиз шунчалик сизни сийлайди, тўйдиради, бой қилади.

Зоҳидонликлар экадиган экинларга эътибор беринг: эртаги бодиринг, сўнг қалампир, кейин оқжўхори, пировардида турп билан шолғом... Шу. Бозорда энг сероб, энг арзон кўринган нарсалар... Бу ерда ҳар бир хонадоннинг ўз харидори бор. Зоҳидонликлар учун энг қимматли нарса вақт. Вақтдан қизғанишади. Ҳалиги харидор-бозорчилар эса арзон-гаровга ҳосилни эшиклари тагидан олиб кетишади. Шу арзон баҳодан келган пул ҳам зохидонликларга етиб ортади. Саккиз-ўн сотих жойдан камида 400-500 минг сўм даромад қилишади.

Сиз гул сайли, қовун сайли, нари борса анжир сайли деган гапларни эшитгансиз, албатта. Аммо, бодиринг сайлини эшитмагансизов? Зоҳидонда хонадонлар ўртасида пинҳона рақобат юради. Ким бодирингни энг эрта чиқариб, ёру биродарлари, хеш-ақраболарини бодиринг сайлига айтса «улоқ» ўшанда кетди, дегани бўлади. Ҳамма «қандингни ур, азамат!» дейди.

Мана беш-олти йилдирки, Мухторжон Рўзиалиев деганлари мартнинг ўрталаридаёқ ёру биродарларини

(Давоми 2-бетда)

Тавсия

Ер шари аҳолисининг 53 фоизи соя мойи билан озиқланади. Чунки соя мойи таркибида инсон организми учун нокерак биронта ҳам модда йўқ. У тез ва бутунлай ҳазм бўлади. Соя дони таркибида 40-42 фоиз оқсил мавжуд. Уруғидан мой ажратиб олинганда таркибидаги оқсил миқдори 72-75 фоизга етади. 100 гр гўштда 150 калория, 100 гр тухумда 160 калория бўлса 100 гр соя гўштида 450 калория бор.

СОЯНИНГ ХОСИЯТИНИ БИЛАСИЗМИ?

Соя унидан нон тайёрлаш мумкин. Агар сиз хамирга 30-35 фоиз соя уни қўшиб нон ёпсангиз, нонлар тандирдан қип-қизил ялтироқ (худди мой суртгандай) бўлиб чиқади. Энг муҳими

(Давоми 2-бетда)

СУДХЎР ЭМАС, МАДАДКОР, ШЕРИК ЭМАС, ҲАМКОР

Банк тизими

Оққўрғонда «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бор. Иқтисодий жиҳатдан бақувватлиги нафақат пойтахт вилоятида, балки республика миқёсида ҳам эътироф этишга арзигули. Жамоанинг ҳамма тармоғида ўзига хос ўсиш, ривожланиш бўй кўрсатмоқда. Давлатга пилла, ғалла ва пахта сотиш режалари ҳар йили муттасил ортиғи билан уддалаб келинмоқда. Жорий йил кўрсаткичлари ҳам қувончли бўлаяпти. Пилла 107, ғалла режаси эса 113 фоизга уддаланди. Энг муҳими шундаки, жамоа ўз аъзоларига иш ҳақи тўлашда олдинда юради. Ҳар бир кишининг бажарадиган юмуши аниқ белгилаб қўйилганлиги туфайли у зарурат туғилиб қолганда кейинги ой маошини ҳам сўраб олиши мумкин. Хўш, бунга қандай эришилмоқда? Жамоадаги иқтисодий ўсишнинг сирлари нимада?

— Тўғрисини айтсам, муваффақиятларимизнинг калити кўп жиҳатдан ҳисоб-китобни пухта йўлга қўйганимизда. Бу борада банкнинг алоҳида ўрни бор, — дейди жамоа бошқаруви раиси, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор» Эргаш Ниёзов. — Чунки бугунги бозор иқтисодиёти жараёнида банклар ўз мижозлари билан қанчалик пухта иш олиб борса, молия масалаларини ҳал этишда яқиндан кўмаклашса ўша жамоада албатта иқтисодий барқарорлик мавжуд бўлади. Биз шу жиҳатдан жуда бахтли ва омадлимиз.

Мана шу гап сабаб бўлиб, ихтисослашган акциoнерлик тижорат «Пахтабанк»ининг Оққўрғон бўлими фаолияти билан яқиндан танишиш истаги туғилди. Бугунги кунда мазкур банк туманда фаолият кўрсатаётган бошқа турдаги банклар билан рақобатлашган

(Давоми 2-бетда)

Оғриқ нуқталар

...Дугонам Дилдора билан ўқишдан қайтаётиб, автобус бекатида тургандик, кўздан четроқда чалқанчасига ётган, ўттиз ёшлар чамаси бир йигитга кўзимиз тушиб қолди. Аввалига мастми деб ўйладик, лекин тинимсиз қалтираётганини, қўл-оёғи тортишиб ғужанак бўлиб олганини кўриб, тутқаноқ дарди бор шекилли ёки юраги хастамикан, дея ёнига бордик. Ҳақиқатдан ҳам кўзини юмиб олганича титрар, лаби, юзи шишиб кетган ҳолда эди. Буни кўриб, жиддийроқ касал эканлигини билдик ва нега ҳеч ким ёрдам бермаяпти экан, наҳотки ҳеч бир зот кўрмаган бўлса деган хаёлда «Тез ёрдам» чақиришга югурдик.

«ОҚ АЖАЛ» БАНДАСИ

«Тез ёрдам» келгач, ҳамширадан қайси касалхонага олиб боришини сўраб, жўнатиб юбордик. Инсонийлик бурчимизни бажардик-ку дея, ўзимиздан мамнун бўлиб уйга қайтар эканмиз, у йигит ким эканлиги, нега ундай бўлганлиги ҳақида ўзимизча жавоб излардик

(Давоми 4-бетда)

ДЎСТЛИКДАН ЧИҚҚАН «ХЛЕСТАКОВ»

Эҳтиёт бўлинг, фирибгар!

Нормурод Саимназаров Дўстлик тумани молия бўлимида ёрдамчи ҳисобчи вазифасида ишлаган пайтлари ҳуқуқ-тартибот идоралари, прокуратура органлари топшириқларига асосан корхона ва ташкилотларни тафтиш қилишда қатнашган. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек, у ишдан бўшагандан кейин отдан тушса ҳам эгардан тушмай фирибгарлик ва товламачилик йўлини танлади...

Дўстлик шаҳрида истиқомат қилувчи Абдусами Ваҳобовнинг оиласи вафоти муносабати билан таъзияга келган А. Саркисов номли ижара ширкатлар бирлашмасида жойлашган «Орзу-АА» деҳқон-фермер хўжалиги раиси Абдуғани Аминов унга ёрдам тариқасида «пахта тозалаш корхонасидан фермер хўжалиги ҳисобидан пахта линти олиб ўз эҳтиёжингизга ишлатинг» деб тўлиқ расмийлаштирилмаган фермер хўжалигининг штампи ва муҳри босилиб имзоланган ишонч қоғозини бериб кетади.

А. Ваҳобов пахта тозалаш корхонасига пахта линти сўраб борса, бундай маҳсулотни бериш мумкин эмаслигини айтишади. А. Ваҳобов қўшниси Н. Саимназаровдан ишонч қоғозини эгаси А. Аминовга бериб қўйишни илтимос қилади.

Бу Саимназаровга жуда қўл келади. Орадан бир кун ўтгач, Ваҳобовни алдаб «Аминов айтди, у паспортини йўқотган экан, шу ишонч қоғозини сизнинг номингизга «Дўстликдан» ҳиссадорлик жамиятидан омихта ем олиш учун тўлдириб,

(Давоми 2-бетда)

КЕЛГУСИ СОНДА:

Истиқлол ва истиқбол

Жаннатда ҳам топилмайди бу боғлар

Ҳўқандлик Қодирхўжа...

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

Автомобиллар тўхташ жойлари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг автотранспорт қисқа муддат сақланадиган мавжуд автомобиллар тўхташ жойларини хусусийлаштириш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда 2000 йил 1 январгача автотранспорт қисқа муддат сақланадиган барча мавжуд автомобиллар тўхташ жойлари тендер асосида хусусийлаштирилишини ва тушган маблағлар белгиланган тартибда тақсимланишини таъминласин.

2. Белгилансинки:

автомобиллар тўхташ жойидаги мол-мулк хусусийлаштириш объекти ҳисобланади, ер участкалари эса капитал қурилиш қилмасдан фойдаланиш муддатларини узайтириш ҳуқуқи билан 5 йилгача муддатга фойдаланишга берилади;

автотранспорт қисқа муддат сақланадиган автомобиллар тўхташ жойлари юридик шахс шаклида ташкил этилади ва ўз фаолиятини шаҳарлар ва туманлар ҳокимликларининг автомобиллар тўхташ жойларига автотранспортни вақтинча сақлаш хизматлари кўрсатиш /тўхташ жойи/ ҳуқуқини бериш тўғрисидаги тақдимномасига кўра Қорақалпоғистон Репубиликаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг қарорлари асосида амалга оширади. Кўрсатиб ўтилган қарорлар расмийлаштирилганлиги учун энг кам ойлик иш ҳақининг 20 баравари миқдоригача бир марталик йиғим ундирилади.

3. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида автотранспорт қисқа муддат сақланадиган автомобиллар тўхташ жойларини рўйхатдан ўтказиш ва уларнинг фаолияти тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

4. Белгилансинки, 1999 йил 1 октябрдан бошлаб автотранспорт қисқа муддат сақланадиган хусусийлаштирилган автомобиллар тўхташ жойлари асосий фаолияти бўйича маҳаллий бюджетга амалдаги солиқлар ва йиғимлар ўрнига Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан белгиланадиган ставка бўйича қатъий белгиланган солиқ тўлайдилар.

Автотранспорт қисқа муддат сақланадиган автомобиллар тўхташ жойлари учун қатъий белгиланган солиқ ставкаларининг чекланган миқдорлари тасдиқлансин.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси автомобиллар тўхташ жойларида автотранспортни вақтинча сақлаш хизматлари кўрсатиш (тўхташ жойи) ҳуқуқи учун қатъий белгиланган солиқ ва бир марталик йиғим ундириш тартибини бир ой муддатда ишлаб чиқсинлар ва белгиланган тартибда тасдиқласинлар.

6. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари бир ой муддатда:

автомобиллар тўхташ жойлари эгаллаб турган майдондан ва улар жойлашган жойдан келиб чиққан ҳолда автомобиллар тўхташ жойлари учун қатъий белгиланган солиқнинг аниқ ставкаларини белгиласинлар;

автотранспортни автомобиллар тўхташ жойларида вақтинча сақлаш хизматлари кўрсатиш (тўхташ жойи) ҳуқуқи учун бир марталик йиғим миқдорини тасдиқласинлар;

автотранспорт қисқа муддат сақланадиган автомобиллар тўхташ жойлари юридик шахс сифатида белгиланган тартибда қайта рўйхатдан ўтказилишини таъминласинлар.

7. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б.Ҳамидов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил 12 август

БОҒЛАР БАРАКАСИ ОРТАДИ

Одатда шаҳарларга яқин жойлашган хўжаликларда ишчи кучи масаласида бирмунча қийинчиликлар юзага келади. Чунки шу хўжаликларда яшовчи, жисмоний меҳнат билан шуғулланадиган кишиларнинг каттагина қисми шаҳардаги корхона ва ташкилотларга ишга жойлашиб олишади. Хўжаликларга нисбатан корхона ва бошқа идораларда даромад бирмунча юқори бўлганлиги сабабли шундай ҳолат одат тусига кириб қолган. Шаҳри азим — Тошкентнинг шундай биқинида жойлашган Зангиота туманидаги «Зангиота» жамоа хўжалигида ҳам 7-8 йил илгари худди шундай эди. Ҳозирги пайт-

Анжуман

да эса вазият тамомила ўзгарган. Хўжаликда иқтисодий ислоҳот босқичма-босқич изчил амалга ошириб келинаётганлиги, боғбон ва соҳибкорларда ерга, мулкка соҳиблик ҳисси тобора ошиб бораётганлиги туфайли миришкорларнинг даромадлари йилдан-йилга ортиб, уларнинг хўжаликда ишлашга бўлган қизиқишлари кучаймоқда. Мавжуд токзорлар, боғлар ва сабзавот пайкалларининг барчаси ўз ишининг ҳақиқий соҳибларига узоқ муддатга ижарага бўлиб берилган. Моддий манфаатдорлик яққол намоён бўлиши учун хўжалик ҳисоблаш марказида барча даромад ва харажатлар ўз вақтида аниқлаб борилади.

Ана шу хўжаликдаги илғор тажрибани бутун тармоққа кенг ёйиш ва иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш мақсадида яқинда «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси тизими бўйича кўргазмали семинар-кенгаш ўтказилганлиги айни муддао бўлди. Ушбу йиғинда компания раиси Баҳром Носиров, интенсив технологияларни жорий этиш бошқармаси бошлиғи Адиба Аҳмаджонова ва бошқа мутахассислар мева-сабзавотчилик, узумчилик соҳаларида мулкчилик муносабатларини такомиллаштириш, оила пудрати, ижара усулини тобора кенгроқ, тадбиқ этиш, тузиладиган шартномаларнинг тўла-тўкис адо этилиши учун хўжалик раҳбарларининг масъулиятини кучайтириш юзасидан қимматли фикр-мулоҳазалар, таклифлар билдиришди. Анжуман иштирокчилари ана шундай тажриба алмашувларни вақти-вақти билан бошқа минтақаларда ҳам ўтказиб туриш мақсадга мувофиқ деган якдил фикрга келдилар.

С.ХЎЖАЕВ.

ЯХШИ ХАБАРЛАР

ЗАМИН САХОВАТИ

Навоий вилояти деҳқонлари ўзлари етиштирган ноз-неъматларни шаҳар аҳолиси дастурхонига тортиқ этмоқдалар. Шу мақсадда «Замин саховати» ярмаркалари ташкил этилмоқда. Навбаҳор, Қизилтепа, Навоий, Хатирчи туманларидан келтирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари навоийликларга ғоят манзур бўлди. Ўртачўл массивидаги 22 та фермер хўжалигида етиштирилган полиз, сабзавот ва мева маҳсулотлари нисбатан арзон нархда сотилди.

Зарафшон ва Учқудуқ шаҳарлари ҳамда Томди, Нурота ва Конимех туманларида ҳам шанба ва якшанба кунлари ана шундай ярмаркалар ташкил этилмоқда.

ПАРВАРИШ АВЖИДА

18 минг гектар майдонда пахта етиштираётган Тошкент вилояти далаларида ғўза баравж ривожланмоқда. Ғўза бу йил анча эрта гуллади. Агар ўтган йилнинг шу даврида мавжуд майдонларда атиги 55-60 фоиз ғўза ёппасига шоналаган бўлса, ҳозир бу рақам 65-70 фоизни ташкил этмоқда. Вилоят хирмонига салмоқли ҳисса қўшадиган Бекобод, Янгийўл, Қуйичирчиқ, Ўртачирчиқ туманларида экин ривожи, айниқса яхши.

Вилоят деҳқонлари бу йил асосан тўртта — «С-6524», «Фарғона-3», «Наманган-77» ҳамда «Тошкент-6» пахта навини парваришлаётир. Ҳозиргача ғўза қатор оралари беш марта юмшатилиб, экин икки марта озиқлантирилди. Айни вақтда об-ҳавонинг серёғин келиши сабабли шира ва бошқа турли заракунандалар ҳуружига қарши тадбирлар ҳам изчил олиб бориляпти.

(ЎзА).

ЗОҲИДОНЛИКЛАР

(Боши 1-бетда)

«бодиринг сайли»га айтиб ҳаммани доғда қолдиряпти. Ўзи олий маълумотли инженер-гидротехник. Туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасида «ёғликкина» вазифада. Аммо мана ўттиз йилдан бери қуёшни уйғотади. Етти-саккиз сотихли ҳовлисига кирсангиз, муъжазгина жаннатга тушиб қолдимми, дейсиз. Чорбоғи четларига айлантириб мевали дарахтлар эккан. Ости, укроп, кашнич,селдира. Мевазор ичида ҳар бири ғайнолидек ғайнолидек келадиган беш-ўн туп гилос ҳам бор. Ана шунинг ўзидан Мухторжон баҳорда нақд юз минг сўмлик сотади. Йўқ, бозор қатнамайди. Эшигининг тагига келиб, салом бериб «акам бўласиз» деб олиб кетишади.

Энди чорбоғига қаранг. Ҳали бошқаларнинг бодиринги найчалаётганда Мухторжони тушкур ҳосилни узаётган бўлади. Бу пайтда бодирингнинг баҳоси бозорда тўрт юз-беш юзнинг нари-берисида бўлади. Бозор арзонлаган сари ҳосил ҳам кўпайиб боради. Буни ҳам улгуржисига теккизмай олиб кетадиган ўз харидорлари бор. Кейин помидор, булғор қалампири... Саримсоқпиёз... Ўтган йили ана шу Мухторжон уёқ-буёқ бўлиб, ўғит, доривор дегандек харажатларидан ташқари дўппидек жойдан 500 минг сўм даромад олди.

Ўктамжон Воҳидов. Зўр муаллим. Буёғини сўрасангиз Мухторжоннинг синфдоши, қудаси. Энди гап келганда буёғиниям айтайлик-да. Беш-олти йилдирки, домла Мухторжонни бодиринг сайлига айтиш пайида. Аммо айтолмайди-да! Бу йил ҳам шундоқ бўлди. Атайин беш-олти туп бодирингни алоҳида парваришлаб, кун-тун парвона бўлиб, бир кун қудасини бодиринг сайлига айтиб келай, деб остона ҳатласа кўча бошида неварасига дуч келди.

— Ҳа, болам?

— Опоқи, сизни опоқим бодиринг сайлига айтвордилар, - дейди-да!

Воҳидов «э, воҳ!» деди. «Қойил!» деди. Ўзи алоҳида парваришлаган ўша беш -олти туп бодирингни энг яхшиларини узиб қудасига бериб юборди.

— Опоқинг, бизнинг ҳосилдан ҳам татиб кўрсинлар, - деди.

Ўктамжон кўпроқ кўкатга миришкор. У етиштирган пиёз, укроп, кашнич, отқулоқ, селдри шунчалик барра бўладики... Овқатга қўшиб эмас, ўзини егингиз келади. Кейин ана шу кўкатларнинг уруғини олади. Бунинг ҳам ўз харидорлари бор. Гарчи, эртаги бодиринг чиқаришда қудасидан бир кун, ярим ортда қолса ҳам даромади уникидан кам эмас.

Аммо бу йил кўп даромад олишда капалик Йўлдош ака Жўраевга ҳеч ким етолмадиёв? Венгер гилос деган бир гилос бўларкан. Йўлдош ака шу гилосдан топиб, боғига олтмиш тупини жойлади. Гилос жониворбу мавсум шиғил ҳосилга кирди. Остига экилган кўкат, саримсоқни ҳисобга олмаганда нақд 600 минг сўм сармоя ташлаб кетди Йўлдош ака хонадонига шу гилослар. Йўлдош ака ўтган йили бошлаган уйини оппа-осон битказиб олди. Келин тушурди... Куздаги ҳосили билан машинасини «Нексия»га алмаштириб олсамми деб юрибди...

— Зоҳидонликлар тажрибасини туманимиз миқёсида оммалаштираяпмиз, — дейди Риштон туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Ёқубжон Шокиров, - бугунда туманимиз қишлоқларида 1160 та деҳқон хўжаликлари фаолият кўрсатяпти.

Аммо ҳали ҳеч қайси қишлоқ деҳқонлари зоҳидонликларга ета олгани йўқ. Етолмасалар ҳам керак. Ёки йўқми?

Ортиқали НОМОЗОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

СУРАТДА: «Пахтабанк» Оққўрғон тумани бўлими бошқарувчиси (чапдан) Қодирқул Аҳмаджонов, етакчи мутахассис Мукаррам Аъзамхўжаева ҳамда Охунбобоев номли жамоа хўжалиги бош ҳисобчиси Учқун Нишоновлар.

Ҳ.АВВАЛОВ олган сурат.

СУДХЎР ЭМАС, МАДАДКОР, ШЕРИК ЭМАС, ҲАМКОР

(Боши 1-бетда)

ҳолда иш юритмоқда. Унинг мижозлари 120 дан ортади.

Агар Оққўрғон қишлоқ тумани ҳисобланишини, бу ерда аграр масалалар билан шуғулланаётган жамоа, корхона ва ташкилотлар кўплигини назарда тутадиган бўлсак, улар фаолиятида мазкур «Пахтабанк» нечоғли муҳим аҳамият касб этаётганлиги маълум бўлади. Боиси унинг кундалик юмуши аввало мана шундай корхоналар иқтисодий фаолиятини яхшилашга кўмаклашиш ва уларга сифатли хизмат кўрсатишга қаратилгандир. Бу масъулиятли вазифа бугун намунали адо этилмоқда. Бундай дейишга қандай асослар бор?

Гап шундаки, ҳозирги шароитда банк танлаш мижозлар ихтиёридаги иш. Шундай экан, ҳар қандай жамоа биринчи навбатда ўзининг молиявий масалаларида фаол иштирок этадиган, амалга оширадиган иқтисодий тадбирларини тез ва соз уддалаб берадиган банкка аъзо бўлади. Бу борада ҳамма нарса ҳисобга олинади. Ишонч, муомала хатолар учраганда тўғрилашга кўмаклашиш, маблағ лозим бўлганда топиб бериш. Оққўрғон «Пахтабанк»ида мижозлар сонининг ойма-ой ортиб боришининг асосий омили — бу ерда юқоридаги қулайликлар тўлалигича мавжуд. Жамоа ходимлари мижозларга бириктиб қўйилган. Улар фақат банкда ўтириш билан кифояланиб қолишмайди. Жадвал асосида жойларга чиқиб, ўзларига аъзо бўлган мижозлар билан тез-тез учрашиб турадилар. Уларга банк тизимидаги амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар моҳияти, юз бераётган ўзгариш ва янгиликлар етказиб борилади. Ҳужжатлар ҳамкорликда доимий равишда кўздан кечирилиб турилади. Муҳими банкда қулай ва замонавий иш тизими жорий қилинган. Тўла компьютерлашган жараён мижозлар хизматида. Улардаги сифат кафолатланган. Шу боис банкдаги барча иқтисодий тадбирлар тезкор. Масалан, бирор хўжалик ёки ташкилот Тошкентдан ёки бошқа вилоятдан маҳсулот олмоқчи бўлса ҳеч иккиланмасдан комил ишонч билан аввал манзилга машина жўнатаверади. Ҳали транспорт йўлда экан, у етиб бормасидан туриб бу томондан маҳсулот учун ўтказилган маблағ қисқа дақиқалар ичида иккинчи томоннинг ҳисоб рақамига бориб тушади. Бу эса банк обрўйини оширмоқда.

Ўтган ярим йилдаги фаолиятни сарҳисоб этадиган бўлсак яна кўплаб ибратли мисолларга дуч келамиз. Хусусан, олти ойлик касса режаси 130,5 фоизга уддаланди. Ҳукуматимиз томонидан ажратилаётган кредитлардан самарали фойдаланиш борасида ҳам намунали ишлар қилинмоқда. Ўтган қисқа даврда мижозларга тақдим этилган бизнес режалари асосида 39 миллион 300 минг сўмли қисқа ва узоқ муддатли кредитлар йўналтириб берилди.

Улар орасида туман аҳолисига озиқ-овқат маҳсулотлари, қишлоқ хўжалигига техника ва эҳтиёт қисмлар келтириш ва муддати ўтган иш ҳақларини тўлаш учун ажратилган кредит турлари бор. Бу борада ҳужжатлар портфели самарали ишлатилаётганлиги боис, берилаётган кредитлар ва уларнинг фоизларини банкка қайтишида узилиш ёки кечикишлар мутлақо учрамаяпти.

Банк устав фондини доимий кўпайтириб бориш чоралари кўрилмоқда. Акцияларни сотиш йил бошида 10873 минг сўмни ташкил этган бўлса, бу кўрсаткич айни вақтда 20146 минг сўмга етди. Бу ўтган даврда мижозларга 9273 минг сўмлик акциялар сотилди, дегани. Бугунги мижозлар эса анойи эмас. Улар фойда келтирмайдиган ҳеч нарсага бекорга пул куйдиришмайди. Бу ерда харид қилинган акциялар эса ўз эгаларига мўмай даромад келтирмоқда.

Банкда бугунги кунда 26 нафар ходимлар мижозларга беминнат хизмат кўрсатишяпти. Уларнинг 18 нафарини аёллар ташкил этади. Аксарият ходимлар билимдон, тажрибали. Эркин Ўролов, Мукаррам Аъзамхўжаева ҳамда Рисолат Юсупова сингари ходимлар фаолияти намуналиги билан ажралиб туради.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бугун Оққўрғонда иқтисодий ислоҳотлар жадал бормоқда. Саноатни қишлоққа олиб кириш, янги иш ўринларини яратиш, қўшма корхоналар очиш, қишлоқ хўжалигига замонавий техникалар олиб келиш, қурилиш ва ободончилик ишлари кўлами тобора кенгаймоқда. Бу хайрли тадбирларнинг барчасида мазкур банкнинг муҳим ва алоҳида ҳиссаси бор.

— Яқинда республика Вазирлар Маҳкамасида 1999 йил биринчи ярмидаги иқтисодий ислоҳотларнинг якунига бағишланган йиғилишда Президентимиз Ислом Каримов мамлакатимизда банк тизми соҳасида бугунги кунда учраётган айрим камчиликлар хусусида яна бир бор тўхталиб ўтдилар, — дейди «Пахтабанк» бошқарувчиси Қодирқул Аҳмаджонов. — Ҳақиқатдан ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида банклар зиммасида масъулият жуда катта. Биз фаолиятимизни тезроқ жаҳон талаблари даражасига олиб чиқишимиз керак. Мижоз манфаатлари ҳамиша устивор бўлиши лозим. Ана шунда олдимизга қўйилган барча мақсадларга эришган бўламиз.

Иброҳим ТОШЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти»нинг махсус мухбири.

ҚОВУН САЙЛИ

Бухоро шаҳрида анъанавий «Қовун сайли» ўтказилди. Унда вилоятнинг барча жамоа, ширкат, деҳқон ва фермер хўжаликларида етиштирилган, тилими тилни ёрадиган 60 дан кўпроқ навдаги қовунлар намойиш этилди.

Ҳақиқий байрам тусини олган расталарда савдо-сотиқ уч кун давом этди. «Амири», «Гулоби», «Шерози», «Босиболди» каби ўнлаб сифатли навлар кейинги йилларда деярли унитилаёзганди. Сайлда уларнинг мўл-кўллиги, бозордагидан анча арзонлиги шаҳарликларни мамнун этди.

«Сахий замин саховати» шиори остида ўтган «Қовун сайли» ғолиблари аниқланди. Туманлар ўртасида биринчи ўрин Пешку туманига, хўжаликлар ўртасида эса Бухоро туманидаги «Чорбакр» хўжалигига насиб этди.

СОЯНИНГ ХОСИЯТИНИ БИЛАСИЗМИ?

(Боши 1-бетда)

ноннинг тўйимлиги ортади. Тоза буғдой унидан тайёрланган нонларда оқсил миқдори 13-14 фоиз бўлса соя уни қўшилганда 40-42 фоизга кўпаяди. Демак ноннинг тўйимлиги 3 бараварга ошади.

АҚШ, Япония, Хитой ва бошқа мамлакатларда соядан олинган маҳсулотлар биринчи ўринда (истеъмол жиҳатидан) туради. Соя дони инсон организми учун зарур бўлган минерал моддалар калий, натрий, кальций, мис, темир, фосфор, дармондорилардан В,Д.Елар (организмни яшартирадиган ва узоқ умр бахш этадиган) мавжуд. Соя таркибидаги фитохимик моддалар склероз ва турли хил шишларнинг олдини олади. Озиқ-овқат маҳсулотларида учрайдиган ҳужайралар инсон организмини заҳарли моддалар, оғир минералларнинг тузларидан тозалайди. Сояли маҳсулотлар ракка қарши ишлаб чиқилаётган дастурда алоҳида аҳамиятга эга. Сояли маҳсулотлар қандли диабет касали билан оғриганлар учун энг яхши парҳез таомдир. Чунки соя таркибида углевод жуда кам, турли хил аллергия билан оғриганлар учун ҳам жуда фойдали. Жигар, буйрак, ичак, ошқозон касалликларида ҳам соя дони ва овқатларни истеъмол қилиш касалликнинг тузалиб кетишига ёрдам беради.

Чорва моллари учун соя дони энг тўйимли озуқа ҳисобланади. 100 кг соя донида энг юқори — 140 озуқа бирлиги бор. Поясини қуруқ ва хўл ҳолида ҳамма жониворлар хуш кўриб истеъмол қилади. 1 кг соя донидан бузоқлар учун 8-10 кг, одамлар учун 4-5 кг, тўйимлилиги сигир сутига тенг бўлган сут олинади.

Республикамизда соя ўсимлигини етиштириш учун алоҳида ер майдони керак эмас. Уни такрорий экин сифатида ўстириш мумкин.

Соя дуккакликлар оиласига мансуб бўлиб баҳорда экилганда ҳосилдорлиги 30-35 центнер, такрорий экилганда 15-18 центнер ҳосил беради. Соя ўсимлиги қатор оралари 60 ёки 70 см кенгликда бўлиб бир гектарда ўртача 400-420 минг туп ўсимлик бўлиши лозим. Экиш меъёри гектарига 70-75 кг.

Ҳосили дон комбайнлари ёрдамида йиғиштириб олинади. Уруғ яхши тупроққа экилиб барча агротехник тадбирлар ўз вақтида ўтказилса, 15-18 центнер дон, 35-40 центнер қуруқ поя олинади. Демак, шу майдондан олинган соя дони таркибидаги оқсил миқдорини ҳисобласак 40-45 центнер буғдой донига тенг. Соя ўсимлиги ўзидан кейин бир гектарда 45-50 кило соф азот қолдиради.

Дилором ЁРМАТОВА,
қишлоқ хўжалиги фанлари доктори, профессор.

ДЎСТЛИКДАН ЧИҚҚАН «ХЛЕСТАКОВ»

(Боши 1-бетда)

ишонч қоғози ва паспортингизни олиб борар эканман», — дейди.

Саимназаровнинг найрангига лаққа тушган Ваҳобов ўзи номидан ишонч қоғозини 20 тонна омихта ем олиш учун тўлиқ расмийлаштиради, ва паспортини беради.

Саимназаров фермер хўжалигининг Ваҳобов номига тўлдирилган сохта ишонч қоғози ва паспорт билан «Дўстликдон» ҳиссадорлик жамияти раисининг ҳузурида пайдо бўлади. Хуллас, фирибгарлик ва ишончни суиистеъмол қилиб, фермер хўжалиги ҳисобига омихта ем олишга буйруқ ёздириб олади.

У ишонч қоғози, Ваҳобовнинг паспорти ва ҳиссадорлик жамияти раҳбариятининг буйруғини омихта ем бўйича комплекс бўлими тарозибони ёрдамчиси Мамаражаб Байзоқовга тақдим қилади. Байзоқов Саимназаровга «омихта емни Ваҳобовнинг ўзи келиб олсин» деб айтганда «Мени танимайсанми, молия бўлимининг тафтишчисиман, фаолиятингни текшириб, терговга бераман» деб қўрқитиб, товламачилик қилади.

Хуллас, у қинғир йўллар билан 224 минг 526 сўмлик омихта емни қабул қилдим, деб юк хатига Ваҳобов номидан сохта имзо чекади. Ови бароридан келган олғир емни бир тоннасини ўз уйига тушириб қолган қисмини сотиб, пулларини ўзлаштириб талон-торож қилиб юборади.

Н. Саимназаров жиноий ҳаракатларини давом эттириб, «Дўстликдон» ҳиссадорлик жамияти олдида «Эшқўзи ота» деҳқон-фермер хўжалиги раиси Исмадиёр Абдуллаев ва «Шодиёрбек» деҳқон-фермер хўжалиги раиси Мирзо Худоёровларни учратади. Уларга ўзини туман молия бўлимида, тафтишчи бўлиб ишлайман, деб таништириб, омухта ем олиб беришини ваъда қилади.

И. Абдуллаев ҳам собиқ тафтишчининг алдовларига ишониб, «Эшқўзи ота» деҳқон-фермер хўжалиги муҳри ва штампи босилган, тўлдирилмаган ишонч қоғозини унга беради. Саимназаров навбатдаги «операция»га киришади.

Ҳиссадорлик жамияти раиси ва омихта ем комплекси тарозибонларини турли алдов ва дағдағалар билан чув туширган текинхўр бу гал 30,4 тонна умумий қиймати 410,4 минг сўмлик емни олишга муяссар бўлади. Пулларни ўз эҳтиёжига ўзлаштириб, талон-тарож қилиб юборади. Қинғир ишнинг қийиғи чиқди. Мўмай даромад топишнинг антиқа йўлини танлаган Н. Саимназаров тумшуғидан илинди. Унинг ҳақиқий башараси ошкор бўлиб қолди. У фирибгарлик, товламачилик қилиб, мансабидан ғаразли мақсадларда фойдаланиб жами 46,8 тонна 643 минг 926 сўмлик омухта емни олиб чиқиб ҳиссадорлик жамиятига жуда кўп миқдорда моддий зарар етказганлиги учун жавобгарликка тортилди.

Бешим НАВРЎЗОВ,
Дўстлик тумани прокурори, адлия маслаҳатчиси.

МАМЛАКАТИМИЗ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 8 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ИСТИҚЛОЛ ВА ИСТИҚБОЛ

ХОРАЗМ: КЕЧА, БУГУН, ЭРТАГА

САРҲИСОБ

Шоир «қум денгизи ичида бир жавоҳир» деб таърифлаган Хоразм истиқлол офтоби нур сочганидан кейингина ўзининг чинакам жилосини топмоқда, гуллаб-яшнамоқда. Буни Урганч ва Хива жамоасида. Боғот ва Гурлан камолида, Хонқа ва Ҳазорасп равнақида, Янгиариқ ва Янгибозор ривожида, Шовот ва Қўшкўпир хуллас вилоятнинг барча шаҳар-қишлоқларидаги ўсиш-ўзгаришларда яққол кўриш мумкин.

Келинг, энди қуйидаги саволларга жавоб беришга уриниб кўрайлик: **Хоразмнинг кечаги куни қандай эди?**

Кечагина Хоразм бутун халқ хўжалиги собиқ Иттифоқни қишлоқ хўжалиги хом ашёси билан таъминлайдиган «ўсимта»лардан бири, маънавияти, маърифати Шўролар мафкураси томонидан маҳкам тизгинланган ўлка эди.

Хоразмнинг бугунги куни қандай?

Сўзимиз аввалини шу саволга жавоб билан бошлаган эдик. Ҳақ гапки, Мустақиллик туфайли, муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг доимий эътибори, бир неча бор қилган ташрифлари боис Хоразм яна Буюк Ипак йўлидаги йирик саноат ва тижорат бекатига айланмоқда, бу ерда ишлаб чиқарилган рақобатбардош мол ҳамда маҳсулотлар жаҳон бозоридан харидор топмоқда, воҳада мулкдорлар синфи шаклланмоқда, иқтисодий ислоҳотлар чуқурлашмоқда.

Хоразмнинг эртанги куни қандай бўлади?

XXI аср Хоразм вилоятининг иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида ёркин саҳифалар очади, макроиқтисодиёт янги технологиялар, барқарор инвестиция оқимлари асосида ривожланади, туризм янада тараққий этади, илм-фан равнақи юқори босқичга кўтарилади, воҳа халқи Ўзбекистонимизнинг жаҳондаги энг пешқадам мамлакатлардан бирига айланиш жараёнига муносиб улуш қўшади!

Шубҳасизки, бунга эришиш учун бугунданоқ ғайрат-шижоат билан меҳнат қилинаётир. Зеро, келажак бугундан бошланади, дейдилар.

Бу саъй-ҳаракатлар Республикамиз Президенти, мамлакат раҳбар муассасалари томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг «1999—2001 йилларда Хоразм вилоятида бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш Дастури тўғрисида»ги 243-сонли қарори фикримизнинг ёркин далили, яқин келажакка мўлжалланган ўсиш ҳамда ўзгаришлар дастурламали бўлди.

Дастур вилоятда бозор муносабатларини таркиб топтириш билан боғлиқ барча иқтисодий, молиявий, ташкилий тадбирларни ўз ичига олади. Бош мақсад мустақиллигимизни тубдан мустаҳкамлашга қаратилган устувор вазифаларнинг Хоразм шароитида тўла-тўкис бажарилишини таъминлаш, кўп сонли аҳолини иш билан тўлиқ банд қилиш чораларини белгилаш, босқичма-босқич амалга ошириш, саноатнинг бир қисмини жаҳон бозори учун рақобатбардош маҳсулот чиқаришга йўналтириш, ўрта ва кичик тадбиркорликни ҳар томонлама қувватлаш, уларга кредит оқимларини буриш, хорижий сармоялардан унумли фойдаланиш, ишбилармонликка ҳуқуқий замин яратиб беришдан иборат. Бу Дастур рўёби Хоразмни янада обод, фаровон, иқтисодий жиҳатдан бақувват қилади!

ДУНЁ БИЗНИ, БИЗ ДУНЁНИ ТАНИДИК

Бутун мамлакатимизда бўлгани каби Хоразмда ҳам хориж сармояларидан самарали фойдаланиш, чет эллик тадбиркорлар билан фойдали ҳамкорлик қилиш борасида дадил қадамлар қўйилмоқда. Биргина 243-сонли қарор бўйича 1999—2001 йиллар мобайнида вилоятда 247,9 миллион АҚШ доллари миқдоридаги хорижий сармоя ўзлаштирилиши лозим.

Ҳозирги кунда вилоятда 35 та қўшма корхона ишлаб турибди. Яқин истиқболда асосан пахта хом ашёсини тайёр маҳсулотга айлантириш устида кўпроқ иш олиб бориш талаб этилади. Хоразмлик пахтани қайта ишловчилар 1998 йилда 101420 тонна, жорий йилнинг биринчи ярмида 20116 тонна тола етказиб бердилар. Шу толанинг атиги 3 фоизи вилоятнинг ўзида тайёр маҳсулотга айлантирилмоқда. Дастур ижроси бу кўрсаткични юқори поғонага олиб чиқади.

Хориж сармоялари асосида Гурлан тўқимачилик мажмуи, Ҳазорасп шакар заводига ўхшаган йирик, янги корхоналар фойдаланишга топширилганлиги билан бирга мавжуд ишлаб чиқариш ўринлари қайта қувватларга эга бўлаётир. Мисол учун «Хива гилами» корхонаси 37 миллион АҚШ доллари миқдоридаги хориж сармояси асосида замонавий ускуналар билан жиҳозланиб, йилига 2,3 миллион дона сифатли гилам ишлаб чиқарадиган бўлади. Хонқаликлар Олмония, Италия, Австрия тадбиркорлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатганлар. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Вилоят қишлоқ хўжалиги тармоғини янада такомиллаштириш, соҳага бозор муносабатларини, фан ютуқлари, илғор тажрибани олиб кириш юзасидан кенг кўламли ишлар бажарилмоқда. Бу ҳаракат дастлабки натижаларини, илк меваларини берди, дейиш мумкин. Айниқса, ижара, чек усуллари, оила пудрати, фермерчилик сезиларли самаралар берди.

Ўтган йили 216 минг тонна пахта, 40650 тонна буғдой, 87140 тонна шоли, 1754 тонна пилла, 98 минг тонна қанд лавлаги, жорий йилнинг шу давригача 43500 тонна буғдой, 1760 тонна пилла сотилди.

Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштиришга доир Қонун ҳужжатлари Хоразм деҳқони ҳаётига тиғиз кириб келмоқда. Ҳозирнинг ўзида вилоятда 31 та ширкат, 1200 та фермер, 243 та деҳқон хўжаликлари ҳуқуқий мақомга эга ҳолда фаолият кўрсатмоқда.

Мустақиллик туфайли деҳқончиликда илмни амалда қўллашга йўл очилди. Айни кунда бир неча туманда мўл ҳосилли Исроил ғўзаси синаб кўрилмоқда. Собиқ мустабид тузум шароитида бу ҳақда хаёл суриш мумкинмиди? Шунингдек, энг илғор техника воситалари ҳам келтирилиб, деҳқоннинг оғирини енгил қилмоқда. Буларнинг ҳаммаси деҳқоннинг истиқболи ёруғ эканини кўрсатмоқда!

Хоразм шакари сифатли лавлагидан олинади.

> **Бугунги кунда юртимиз мустақиллигини мустаҳкамлашда, унинг ёруғ келажагини яратишда, олдимизда турган муҳим вазифаларни амалга оширишда Хоразм вилоятининг меҳнаткаш, бағрикенг, фидойи халқи ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.**
>
> **Ислом КАРИМОВ.**

ҲУРРИЯТ БИЗГА НИМА БЕРДИ? БИЗЧИ?

Машариф ҚУВАҚОВ,
«Боғот туманидаги «Боғот» ширкат хўжалиги раиси, Ўзбекистон Қаҳрамони:

— Мустақиллик менга, мен билан ҳамнафас бўлиб ишлаётган азиз элдошларимга яхши ишлаш ва шу орқали яхши яшаш ҳуқуқини берди. Сиртдан қараганда оддий бўлиб кўринган бу гапнинг тагида олам-олам маъно бор.

Чуқур ўйланган деҳқончилик тамойиллари орқали бир даладан икки ҳосил олаётирмиз. Мулкий пайга ўтиб дастлабки йили ишловчиларга 6 миллион, ўтган йил якунига кўра 8 миллион сўм дивиденд тарқатдик. Ғўза, буғдой, бошқа қатор экин уруғларини ўзимиз етиштиряпмиз.

Бизнинг кичкина хўжалигимизга хориж сармояси кириб келди. Муҳтарам Президентимизнинг қишлоғимиз заминига қўйган пойқадамидан сўнг қиймати 364 минг АҚШ доллари бўлган шарбат цехи қуриб олдик. Тез орада у мева ҳамда ноёб сабзи шарбати беради.

Бекмамат ЖУМАЕВ,
Хонқа туманидаги «Ғалаба» ширкат хўжалиги бригада бошлиғи:

— Истиқлол бир вақтлари деҳқоннинг қўл-оёғини боғлаб қўйган «чилвир»ни бутунлай ечиб ташлади. Узоққа бориб ўтирмасдан ўзимизнинг фаолиятимизни таҳлил қила қолайлик. Биз бир неча йиллардан буён катта миқдорда «Шароф-75» ғўза навини экиб келмоқдамиз, жуда мўл ҳосил олмоқдамиз. Қўшни хўжалик ўзларига хос ва мос навни танлашган. Буларнинг бари мустақиллик, иқтисодий эркинлик шарофати.

Ёки бошқа бир мисолни олиб кўрайлик. Кейинги пайтларда ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик усуллари кўпроқ қўлланилмоқда. Бунинг учун оддий арпа етишмаслик ҳоллари кўп учрайди. Биз бу йил 4 гектар ерга «Хонақоҳ» ва «Мавлоно» навли арпа экиб, юқори ҳосил олдик. Илгариги тузум даврида режа муассасалари бу «ўзбошимчалиги»миз учун танобимизни тортиб қўйган бўлур эди.

Зариф НУРМАНОВ,
Гурлан туманидаги «Гулистон» жамоа хўжалиги пудратчиси:

— Мустақиллик шоличилик тармоғини тараққий эттиришда янги босқични бошлаб берди. Ўтган йили биргина бизнинг жамоада жами 11 минг тонна аъло сифатли шоли етиштирилди, ҳосилдорлик 64 центнерни ташкил этди. Бу кўрсаткич бизнинг шолипояда роппа-роса 100 центнерга етди. Мазкур рекорднинг сири эса бетиним меҳнат, тажриба ва тадбиркорликдадир.

Ўтган йили янги экин — қанд лавлагидан 334 центнердан илдизмева йиғиштириб олган эдик. Ҳозирги кунда 200 гектар лавлагини ёппасига мавзе қилиб экканмиз. Биз ғўза, буғдойни ҳам шу йўсинда, мелиорация учун қулай қилиб экмоқдамиз. Мўл қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш билан бирга уларнинг бир қисмини қайта ишлаш учун Болгария ускуналарини ўрнатяпмиз. Истиқлол шарофати эмасми бу? Ҳа!

ЯНГИЛАНИШ УФҚЛАРИ

Қадим воҳа истиқлол шарофати билан қайта жамол очмоқда. Хиванинг 2500, Урганчнинг 350 йиллиги, қатор азиз сиймоларнинг таваллуд саналари нишонланиши туфайли Хоразмнинг ижтимоий қиёфаси тубдан ўзгарди, юзлаб муҳташам иморатлар қад тиклади, вилоят аэропорти жаҳон андозалари асосида таъмирланди. Урганч-Хива троллейбус йўналиши ишга туширилди.

Янгиланиш жилолари Урганч шаҳри мисолида ҳам ўзига хос тарзда намоён бўлмоқда. Марказий майдондаги фавворалар мажмуаси, Огаҳий майдонининг гўзал манзараси шаҳарга кўрк бўлиб тушди. Барпо этилаётган Жалолиддин Мангуберди мажмуаси бу чиройни янада очади.

Қурилиш ишлари маънавиятга алоқадор тармоқларда ҳам авж олдирилмоқда. Муҳтарам Президентимизнинг махсус фармонига биноан таъсис этилган Маъмун академиясининг янги биноси Хивада узукка кўздек ярашди. Вилоятнинг барча жойларида академик лицей, касб коллежлари бинолари жадал суратларда қурилмоқда. Бир қанчаси таъмирланмоқда. Шаҳар ва туманларда ўнлаб оромижон боғлар барпо этилди.

Истиқлол маданият равнақи учун ҳам кенг эшиклар очиб берди. Ўтган 8 йил давомида бир киши Ўзбекистон халқ ҳофизи, бир киши Ўзбекистон халқ артисти, уч киши Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, икки киши Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган артист, бир киши Қозоғистонда хизмат кўрсатган артист унвонларига сазовор бўлди.

Мустақиллик йилларида бир неча замонавий теннис кортлари, ўйингоҳлар, бассейнлар воҳа меҳнаткашлари ихтиёрига берилди, ўн нафар спортчи Ўзбекистон, Осиё ва жаҳон чемпиони бўлди.

Албатта, бу соҳаларда ҳали қилинадиган ишлар, ечимини кутаётган муаммолар ҳам мавжуд. Энг муҳими вилоятда янгиланиш ва ислоҳотлар изчил жараёнга айланмоқда.

МУАММОЛАР

Вилоятда бозор муносабатларининг куртаклари ниш урди. Лекин бу билан ислоҳотлар жараёни кўнгилдагидек бораётир, деган хулосага келиб бўлмайди. Халқ хўжалигининг аксарият тармоқларида камчилик, нуқсон ва муаммолар кўп.

Саноат корхоналари омборларида 3 миллиард сўмлик тайёр маҳсулот ҳаракатсиз ётибди. Айниқса, ҳиссадорлик жамиятларига айлантирилган корхоналарда вазият ўзгармаяпти.

Жорий йилнинг биринчи ярмида 19 корхона маҳсулот ишлаб чиқаришни 3 миллиард 675 миллион сўмга камайтириб юборди.

Ҳиссадорлик жамиятларида қимматбаҳо қоғозларни сотиш пайсалга солинмоқда. Мисол учун Урганч шаҳридаги ҳиссадорлик жамиятлари жорий йилнинг биринчи ярмида режадаги акцияларнинг 1 фоизини сотди, холос. Вилоятдаги 12 ҳиссадорлик жамияти ярим йил давомида бирор акция сотмаган.

Вилоятда кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш борасида ҳам муаммолар мавжуд. Олти ой давомида 1444 кичик ва ўрта корхона тугатилди, чорвачилик билан шуғулланувчи фермерлар сони 140 тага, жамоа шўъбасидаги йирик шохли қорамоллар 3556 бошга камайди.

Хўжалик юритувчи субъектларнинг дебиторлик ва кредиторлик қарзлари ошиб бормоқда.

Буларнинг ҳаммаси вилоят ҳокимлиги, тармоқ ташкилотлари, корхоналар, хўжаликлар мавжуд вазиятни ўнглаш чораларини кўриш кераклигини кўрсатмоқда.

Ўйлаймизки, вилоят раҳбарияти, барча мутасадди кишилар, бутун жамоатчилик мавжуд камчиликларни қатъият билан бартараф этиб, Истиқлолимизнинг муборак тўйини муносиб кутиб оладилар.

Саҳифа материалларини «Қишлоқ ҳаёти» мухбири Янгибой ҚЎЧҚОРОВ тайёрлади.

Меъморчиликнинг муқаддас анъаналари, ҳунармандчилик, адабиёт ва санъат истиқлол йилларида янада равнақ топди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНК-МОЛИЯ АКАДЕМИЯСИГА 1999-2000 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 2 майдаги Фармонига мувофиқ академия фаолиятининг асосий вазифалари ва йўналишлари халқаро банк ва молия ишларидаги энг янги ютуқларни ўқитиш йўли билан банк, молия ва солиқ ишлари бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлаш, банк-молия тизими раҳбар кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, мамлакатимизнинг молия-кредит ва солиқ тизимини ривожлантириш соҳасида фундаментал ва амалий тадқиқотларни амалга оширишдан иборатдир.

Академия Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётини ривожлантиришнинг замонавий талаблари ҳамда давлат таълим андозалари, жаҳон ва миллий банк-молия фани ва амалиёти ютуқларини ҳисобга олиб, ишлаб чиқилган режа ва дастурлар асосида ўқув ва таълим фаолиятини амалга оширади.

Академиядаги чет тилларини ўрганишнинг чуқурлаштирилган ўқув ва факультатив дастури тингловчиларнинг таълим тугалланганда чет тилларидан бирини амалда тўлиқ билишларини таъминлайди.

Ўқув жараёни, илмий ва амалий тадқиқотларни юксак даражада ташкил этиш ва олиб бориш учун етакчи халқаро молия институтлари ва жаҳон тижорат банкларининг маслаҳатчилари, экспертлари ва мутахассислари жалб этилади.

Академияда 4 та факультет фаолият кўрсатади:
а) банк иши факультети;
б) молия факультети;
в) солиқ иши факультети;
г) банк, молия ва солиқ раҳбар кадрларининг малакасини ошириш факультети.

Мутахассислар тайёрлаш, кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш факультети.

Мутахассислар тайёрлаш, кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш кундузги таълим шаклида амалга оширилади.

Банк иши, молия ва солиқ иши факультетларида юқори малакали мутахассислар қуйидаги йўналишлар бўйича тайёрланади:

а) банк иши факультети:
— пул муомаласи ва монетар сиёсат;
— инвестицион лойиҳаларни комплекс экспертиза қилиш ва молиялаштириш;
— банк менежменти, актив ва пассивларни бошқариш;
— халқаро молия бозорларидаги операциялар;
— банк аудити;

б) молия факультети:
— давлат молиясини бошқариш;
— қимматли қоғозлар ва фонд бозори;
— суғурта иши;
— молия аудити;

в) солиқ иши факультети:
— солиқлар ва солиққа тортиш.

Ушбу факультетларга тингловчилар фақат олий маълумотга эга бўлган ва республика банк, молия ва солиқ муассасаларида камида икки йиллик иш стажига эга бўлган шахслардан танлаб олинади. Назарий ўқув курсини муваффақиятли тугатган тингловчилар Ўзбекистон Республикаси ва чет эллардаги етакчи банк, молия ва солиқ муассасаларига тажриба орттириш учун юбориладилар ва танланган ихтисослиги бўйича магистр унвонини олиш учун диссертация ҳимоя қиладилар.

Академиянинг ўқув дастурини тўлиқ муваффақиятли ўтиб бўлган битирувчиларга белгиланган давлат намунасидаги магистр унвони берилади.

Академиянинг малака ошириш факультетига банк-молия ва солиқ тизимининг амалиётчи раҳбар ходимларидан қабул қилинади. Ўқиш муддати 6 ойгача бўлиб, банк-молия ва солиқ ишлари асосий курсларни ўтиш, шунингдек етакчи банк, молия ва солиқ муассасаларида тажриба орттириш ҳам шунга киради. Малака ошириш факультетини битирганларга белгиланган нусхадаги гувоҳнома берилади.

Академияда ўқишни муваффақиятли битирган тингловчилар орасидан республика банк, молия ва солиқ муассасаларида раҳбарлик лавозимларига тавсия этиш учун резерв тузилади. Академияни юқори рейтинг кўрсаткичлари билан битирганлар молия, банк ва солиқ тизимлари учун бошқарув бўғини раҳбар кадрларини танлашда имтиёзли ҳуқуққа эга бўладилар.

ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ

1. Академияга тингловчилар қабул комиссияси томонидан қабул қилинади. Қабул комиссиясининг таркиби Молия вазирлиги, Давлат Солиқ қўмитаси, Марказий банк ва Ўзбекистон Республикаси Банклар Ассоциацияси билан келишилган ҳолда академия ректори томонидан тасдиқланади.

2. Академия белгиланган ўринлар квотасига мувофиқ банк иши факультетига 40 та, молия факультетига 30 та, солиқ иши факультетига 20 та тингловчиларни қабул қилади.

3. Ҳужжатлар **1999 йил 6 сентябргача** қабул қилинади. Қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

— банк, молия ва солиқ муассасалари раҳбарларининг тавсия-илтимосномаси;
— тавсия этилган шахснинг магистратура ихтисослиги кўрсатилган аризаси;
— олий маълумот ҳақидаги дипломнинг асл нусхаси ва баҳолар иловаси;
— кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси;
— меҳнат дафтарчасидан кўчирма;
— N 086 шаклидаги тиббий маълумотномаси;
— 4х6 см ўлчамли 6 дона рангли сурат.

Паспорт ва ҳарбий хизматга муносабати тўғрисидаги ҳужжат бевосита кўрсатилади.

4. Академиянинг банк иши, молия ва солиқ иши факультетларига кирувчилар учун 1999 йил 8 сентябрдан 12 сентябргача кириш синовлари юзасидан консультациялар уюштирилади.

5. Кириш синовлари **1999 йил 13 сентябрдан 20 сентябргача** компьютер тести ва суҳбат орқали ўтказилади.

Тест синовлари муайян ихтисослик ва фанлар блоклари бўйича ўтказилади.

а) банк иши факультети учун:
— бозор иқтисодиёти асослари, банк иши, пул муомаласи, халқаро валюта-кредит муносабатлари, бухгалтерия ҳисоби ва аудит, банк менежменти ва маркетинг;

б) молия факультети учун:
— бозор иқтисодиёти асослари, молия ва кредит, молиявий менежмент, қимматли қоғозлар бозори ва биржа иши, бухгалтерия ҳисоби ва аудит, суғурта иши;

в) солиқ иши факультети:
— бозор иқтисодиёти асослари, молия ва кредит, молиявий ҳуқуқ корхона хўжалик фаолиятининг таҳлили, солиқлар ва солиққа тортиш, бухгалтерия ҳисоби.

Академияга кирувчилар демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти асослари бўйича тест синовларидан ҳамда чет тиллардан суҳбатдан ўтадилар.

Тест ўзбек ёки рус тилларида ўтказилади.

6. Конкурс танлови академиянинг қабул комиссияси томонидан рейтинг тизими бўйича тест синовлари ва суҳбат натижалари асосида (ихтисослик йўналишлари ва ўқитиш тиллари бўйича алоҳида) ўтказилади.

7. Ўқиш даврида тингловчиларнинг асосий иш жойларидаги ўртача иш ҳақлари сақлаб қолинади. Бошқа шаҳарлардан келганларнинг йўл ҳақларини, шунингдек, ётоқхона ҳақини йўлланма берган ташкилотлар тўлайди.

Хорижий тингловчилар шартнома (битим) асосида ўқитилади. Шартнома (битим) тузиш шартлари, ўқиш учун тўлов ҳақининг миқдори ва муддатлари академиянинг қабул комиссияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Банклар Ассоциацияси билан келишилган ҳолда белгиланади.

8. Қабул комиссиясининг қарори **1999 йил 24 сентябрдан** кечикмай эълон қилинади ва у тингловчиларни ўқишга қабул қилганлик тўғрисида буйруқ чиқаришга асос бўлади.

9. Ўқиш 1999 йил 1 октябрдан бошланади.

Манзил: Тошкент ш., Я. Колас кўчаси, 16.
Тел: 68-12-86, 68-66-84.

УСТЮРТ КЕНГЛИКЛАРИДА

Энди яна сайғоқлар оламига қайтайлик. Кийиклар тоифасига кирадиган буғу ва жайрон аллақачон табиатнинг Қизил китобига кирган. Улар халқаро битимлар орқали муҳофаза этилмоқда. Бош сони жуда кўп бўлгани учун сайғоқ шохини тайёрлаш, уни саноат йўли билан қайта ишлаш режалари белгиланган эди. Сабаби сайғоқ шохида пантокрин деб номланган ноёб дори, бошқа қатор фармацевтика саноати маҳсулотлари олинади, шох ҳунармандчилик, айниқса, заргарликда кенг қўлланилади.

Сайғоқлар! Табиатнинг бу эркин ҳамда эрка фарзандлари Россиянинг Нўғой ва Қалмиқ далаларидан бошлаб Урол тоғларигача, Қозоғистон диёрининг Бетпақ даласидан Устюртга қадар бўлган кўз илғамас қир-адирларда яйраб яшайди. Уларнинг уч гуруҳи ҳам қиш совуғи тушиши билан, яъни декабрь ойидан то апрель-майгача Устюртда ўтлайди, май ойларида болалаб бўлгач шимолдаги яйловларига йўл олади. Табиатнинг донолигини қарангки, сайғоқнинг Устюртда туғилган улоғи онасидан адашиб қолиб кетса ҳам, ҳеч қачон юриб кўрмаган сўқмоқларидан бехато юриб ўз подасини юзлаб, минглаб чақирим узоқдан бўлсада топиб боради. Шунга кўра «Сайғоқ» сўзи билан «сайёҳ» ибораси бир илдизга эга бўлса керак, деган ўйга боради, киши.

Демак, асрлар бўйи Устюрт замини чин маънода сайғоқларнинг табиий «туғруқхонаси» вазифасини ўтаб келмоқда. Устюртда яшайдиган якка-сийрак фуқаролар, чўпон-чўлиқлар май ойидаги сўнгги ёмғирни «сайғоқнинг янги туғилган улоғи кўмиладиган ёмғир» деб атайди. Бу ёмғирни кийик билан боғлайдиган қорақалпоқ матали ҳам бор.

3. «САЙДИНГ ҚЎЯБЕР САЙЁД»

Сафаримизнинг учинчи кунида Қозоғистон билан чегарада, Матай даласида тунадик. Қунисбой оғанинг тилаги ижобат бўлиб, у тўрт-беш гуруҳ сайғоқни учратди ва кутганимиздек ўз хулосасини айтди:

— Менинг кузатишимча бу йил Устюртда сайғоқ унчалик кўп эмас: қай йўсинда ҳисобласангиз ҳам 40-50 минг бошдан ошмайди!

— Хулосангизни қандай шарҳлаш мумкин, Қунисбой оға? — сўрадим олимдан. — Нега сайғоқларнинг сони тўрт-беш баробар камайиб кетди?!

— Нимасини сўрайсан, оғайни! — хўрсиниб жавоб берди сайғоқшунос. — Ҳаммасини ўзинг кўрдинг. Изоҳ не керак...

Ҳа, мен ҳаммасини ўз кўзим билан кўрдим. Аммо кўрмаганим ва куймаганим маъқул эди: Устюрт тақирлари узра мотоцикл ғилдиракларининг излари ва ҳар ер-ҳар ерда шўрпешона сайғоқларнинг чалажон лошлари. Биз ҳали жони чиқиб улгурмаган, жон талвасасида питирлаб ётган, шохи бошидан ваҳшийларча суғуриб олинган сайғоқ такасининг устидан чиқдик. Падарига минг лаънат теккур мотоциклчи браконьерлар шохли сайғоқларни отиб, шу йўсинда шафқатсизларча хомталаш қилиб, шохини олиб, танасини ташлаб кетаверар эканлар.

Ажал билан олишаётган сайғоқнинг кўзларидан милт-милт ёш томади. Бояқиш биздан қандайдир мадад кутгандек жавдирайди. Афсуски, биз унинг дардига дармон бўла олмаймиз. Фақат айни туғиш палласида беозор жониворнинг жонига азият етказган сайёдларга нисбатан ғазабимиз тўлиб-тошади.

— Браконьерларга қарши бирор чора йўқми? — сўрайман яна бир ҳамроҳим, яқинда тузилган муассаса — Қорақалпоғистон Овчилик бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари Рустам Ўтемуратовдан. У ўз навбатида бироз ўйга толиб шундай дейди:

— Бизнинг муассасамиз ҳали навқирон. Яқинда собиқ Овчилар жамияти негизида, Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси таркибида тузилди. Ҳозирча фақат икки енгил машинамиз, оз сонли ходимлар гуруҳи бор. Сайғоқ шохига хуруж қилаётган сайёдлар эса замонавий «Жип» русумли машиналар, саҳро сўқмоқлари учун қулай бўлган мотоциклларга эга. Миллионлаб гектар ҳудудга эга бўлган Устюртда бир-икки ходим пиёда айланиб сайғоқларни сайёдлар чангалидан асраши мумкинми? Айни пайтда ортиқча нолишимизга ҳам асос йўқ. Муҳтарам Президентимиз, ҳукуматимиз атроф-муҳит муҳофазасига алоҳида аҳамият бермоқда. Давлатимизнинг қўллаб-қувватлаши, ноҳукумат ташкилотлар кўмагида бу каби муаммоларни еча оламиз!

Ҳақиқатан ҳам бизнинг Устюрт заминини оралашимиз учун Қўнғирот ўрмон-овчилик хўжалиги директори Рустам Йўлдошев лутфан тасарруфимизга берган «КАМАЗ» русумли автомашина билан браконьер сайёдлар изидан етиб олиш мушкул экан. Бир неча марта сайғоқ тўдалари орасида мудҳиш ишларини бажариб юрган мотоциклчиларни учратдик. Улар эса бизни калака қилгандек бизга мушт дўлайтирдилар-да: Америка жангари фильмларидаги юзларига ниқоб тортган «рокерлар» каби ҳам сайғоқ отиб, ҳам ўлжа олиб, ҳам масхара қилган ҳолда хайрмаъзурни насия қилиб жуфтакни ростладилар.

Қиёслаб кўринг:

— Сайғоқнинг табиий тезлиги — 70-80 километр-соат;

— Мотоциклнинг Устюртдаги тезлиги — 90-100 километр-соат;

— «КАМАЗ»имизнинг Устюртдаги тезлиги 50-60 километр-соат.

Шундай қилиб биз сайғоқларнинг ҳам, сайёд браконьерларнинг ҳам чанг-тўзонида қолиб кетавердик.

Яна кўз олдимга кўзларидан милт-милт ёш, шохи айириб олинган бошидан лахта-лахта қон оқаётган, жон талвасасидаги сайғоқ келди. Шунда қайси бир шоирнинг қуйидаги сатрлари ёдимга тушди:

Бўрилар оч, ёвуз бўлса ҳам бироқ
Одамхўр золимдан яхшироқ...

Айтгандай, у шоир ким эди. Фашистлар турмасида беадад азоблар чеккан улуғ татар шоири Муса Жалил эмасми? Худди ўзи. Ўша сатрлар эса «Моабит дафтари»дан. Шуларни ўйлар эканман, сайғоқларни чивинчалик кўрмасдан тилкалаб кетаётган номард сайёдларнинг гестапо гумашталаридан кам бўлмаган жаллод эканлигини англаб, баданимни совуқ тер босади, беихтиёр титраб кетаман.

4. «ҚЎРИҚХОНА ЭРУР АСЛИ БУ ОЛАМ»

Аллоҳга минг бора шукрким, бугун мустақиллигимизнинг саккизинчи йили минбаридан туриб, бугунги озодлигимиз, ҳурлигимиз, эркинлигимизга имон келтирмоқдамиз. Лоақал, Устюрт каби кенг даланинг қоқ ўртасида туриб «Мана шу — осмон, мана шу — замин меники, менинг Ватаним» дея фахр этиб, ўй ҳамда хаёлларимни қоғозга туширмоқдаман. Зеро, ифтихор этса арзигулик сабаблар оз эмас. Истиқлол шарофати билан мустақиллик йилларида Ўзбекистонимизда бирор кийик ёки сайғоқнинг отилишига рухсат берилмади. Табиат муҳофазаси бўйича инсонийлик руҳи билан суғорилган қонунлар қабул қилинди. Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида...» номли китобида экология муаммолари давлатимиз доимий равишда ҳал қиладиган биринчи даражали вазифа эканлиги кўрсатиб берилди.

Яна бир бора такрорлагим келади: мустақиллик йилларида Ўзбекистон миқёсида бирор бош сайғоқнинг отилишига рухсат берилмади. Ваҳоланки, собиқ шўролар даврида республикамиз Қизил империя хазинасига ҳар йили 8-10 минг жуфт сайғоқ шохи етказиб бериши мажбурий вазифа қилиб қўйилган эди. Ҳозир эса Россия ва Қозоғистонда аввалги қонунлар негизида сайғоқ шохи жамғариш, гўштидан фойдаланиш кенг йўлга қўйилган. Фақат ўтган йилнинг ўзида Қозоғистонда 80 минг бош сайғоқнинг саноат йўли билан ўзлаштирилишига йўл қўйилди. Давлат режасига кўра сайғоқ шохи, гўшти халқ хўжалиги манфаатларига ишлатилмоқда, овчилик хўжаликлари иқтисодий жиҳатдан бақувватлашмоқда. Қўшни давлатда бу йил 30 минг бош сайғоқ шохи ундирилиши кўзда тутилган.

Табиат миллий-маъмурий давлат чегараларига бўйсунмайдиган ички қонуниятлар эвазига яшайди. Унинг эркин фарзандлари ҳисобланган сайғоқлар эса Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасида божхона чизиқларини назар-писанд қилмасдан ўз табиий сўқмоқлари бўйлаб кезиб юраверади. Тўғри, бизнинг мамлакатимиздаги инсонпарварлик қонунлари уларнинг кўпайиши, муҳофазада бўлишини назарда тутса ҳам Россия ва Қозоғистонда давлатнинг расмий асосида, бизда эса сайёд браконьерларнинг мислсиз тажовузи боис жониворларнинг бош сони кескин қисқариб бормоқда. Агарда сайғоқ Қизил китобга кирганида халқаро ташкилотлар аллақачон уларнинг аянчли қисмати тўғрисида бонг урган бўлар эдилар. Ҳозирча у Қизил китобга киргани йўқ.

Шу муносабат билан биз сайғоқлар билан боғлиқ қуйидаги икки муҳим масала зудлик билан ҳал қилиниши лозим деб ҳисоблаймиз.

1. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Россия Федерацияси орасида табиатимизнинг умумий бойлиги ҳисобланган сайғоқларни муҳофаза қилиш ва ундан халқ хўжалиги манфаатлари йўлида фойдаланиш бўйича битим имзоланиб, Устюртнинг сайғоқлар учун табиий туғруқхона эканлигини ҳисобга олган ҳолда уч мамлакат учун тегишли квота белгилаш керак. Токи сайғоқлар мустақил Ватанимиз заминида туғилар, кўпаяр экан, унинг шохлари, гўшти давлатимиз бюджетига фойда келтирсин. Ҳозирча шу қадар ноёб бойликдан бир мири ҳам манфаат кўраётганимиз йўқ.

2. Мамлакатимизнинг миллий бойлиги ҳисобланган бу ноёб жониворларни шафқатсиз равишда қираётган, унинг шохларини ноқонуний равишда хорижга пуллаб, чўнтагини мўмай валюта билан қаппайтираётган кимсалар йўлига тўсиқ қўйиш, бу юзадан чоралар мажмуини ишлаб чиқиш керак.

Агар ана шу икки муҳим масала ҳал этилса мамлакатимизнинг ўзида ечилиши зарур бўлган икки вазифа келиб чиқади. Биринчиси — сайғоқ шохларидан хорижда тайёрланаётган нодир, ўта қимматбаҳо дори-дармонларни Нукуснинг ўзида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун инвестиция ва технологик имкониятларни яратиш. Иккинчиси Устюртда сайғоқлар қўриқхонаси (қўшни Қозоғистоннинг Оқтов вилоятида бундай қўриқхона 1994 йилиёқ барпо этилган)ни вужудга келтиришдан иборат.

Ҳозирча масалага алоқадор ташкилотлар ўз-ўзича: Фанлар академияси — илмий тадқиқотлар, Ўрмон хўжалиги муассасалари — кўчат экиш, геология ташкилотлари — ер ости ва ер усти бойликларини текшириш, саноат идоралари — туз ва сода заҳираларини ўзлаштириш, табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ва Оролбўйи табиатни қўриқлаш прокуратураси қўлдан келганча чора кўриш билан шуғулланмоқда. Овчилик бошқармаси ишга энди киришмоқда. Хулласи калом сайғоқлар масаласида бирор ташкилот тўғридан-тўғри ечимга кела олмайди.

Шунинг учун мамлакатимиз ҳукумати миқёсида ушбу миллий бойлигимиздан оқилона фойдаланишга йўл очиб берадиган қарор ёки фармойиш қабул қилинса айни муддао бўлур эди!

Ўрозбой АБДУРАҲМОНОВ,
Қорақалпоқ ёзувчиси.
Я. ҚЎЧҚОРОВ таржимаси.

(Давоми. Боши ўтган сонда)

Ургутлик чеварлар.

Ш.АКРАМОВ олган сурат.

ДОНИШМАНД ДЕЙДИКИ...

Жума ўгитлари

— Кимни кучли деб ҳисобласа бўлади? — деб бир файласуфдан сўрасалар, у шундоқ дебди:

— Нафсини тия оладиган, эгри йўлдан ҳазар қиладиган одамни.

***

Биров ўғлига шундай насиҳат қилибди:

— Мабодо камбағал бўлиб қолсанг, дўстларингга ҳам оғиз оча кўрма, чунки сени назар-писанд қилмай қўйишлари мумкин.

***

— Аҳмоқ билан кўрнинг орасида қандай фарқ бор? — деб сўрашибди бир файласуфдан.

— Кўр тун билан кунни фарқ қилолмайди. Аҳмоқ эса ақл-фаросатни бемазагарчиликдан ажратолмайди.

***

Бир олим шундай деган экан:

— Китоблардаги фикрлар сенинг асосий маблағинг, каллангдагиси эса ўша маблағнинг бир қисмидир.

***

Бир олимдан:

— Тутуриқсиз деб кимни айтса бўлади? — деб сўрашибди.

— Ёмонлашни ҳам, мақташни ҳам билмайдиган одамни, — деб жавоб берибди олим.

***

Бир донишманд шундай деган экан:

— Мен оғзимни очмаганимдан кўра, очганимга кўп марта пушаймон бўлганман.

***

Бир киши:

— Ҳаётда кўзламаган воқеанг содир бўлиб қолса, шундан ёмони йўқ, — дебди.

— Кўзлаб юрган нарсанг сира амалга ошмаса, ундан ҳам ёмони йўқ, — дебди иккинчиси.

Ҳикоят ва ривоятлар тўпламидан олинди.

Яхши хабарлар

Уста яратган мўъжизалар

Ўзбек халқ амалий санъати азалдан бутун жаҳонга танилган. Мўъжаз бу санъат намуналари тарихий бинолар ва қурилмаларни безаб туради. Уларга ўзгача чирой, бетакрор гўзаллик бахш этади.

Бугунги кунда бу қадимий санъат сир-асрорларини мукаммал ўзлаштирган ва уни авлодларга етказишга интилаётган кишилар бармоқ билан санарли десак, муболаға бўлмас.

Шулардан бири самарқандлик уста Анвар Кулиевдир. Ўзбекистон тасвирий санъат академиясининг аъзоси, анчагина давлат мукофотлари соҳиби бўлган уста 75 ёшга тўлди.

У киши фаолиятини машҳур уста Ширин Муродов раҳбарлигида Тошкентдаги Алишер Навоий номли театр қурилишида бошлаган. Кейинчалик эса Самарқанддаги Улуғбек, Шердор, Тиллакори, Шоҳизинда каби меъморчилик обидаларини таъмирлашда иштирок этди. Ўнлаб янги қурилган замонавий меҳмонхоналарни, Тошкент метросининг «Пахтакор» станциясини ҳам уста Анвар Кулиев безаган.

Анча йиллар муқаддам Самарқанддаги Шердор мадрасасини таъмирлаётган пайтда қадимий усталарнинг мадраса деворлари орасига яширилган расмлари, чизмаларини топганда, бу воқеа катта шов-шувга сабаб бўлганди.

Уста 75 ёшни қаршилаётганига қарамай бугун ҳам ижодий изланишда. Ҳозир у киши Шоҳи Зинда мажмуасида ганч ўймакорлиги билан боғлиқ таъмирлаш ишларини олиб бормоқда.

«Оқ бовур» кўпаяди

Самарқанд ўзининг мусаффо ҳавоси, зилол сувлари, беғубор тупроғи, ноёб ўсимликлари ва ҳайвонот дунёси билан азалдан етти иқлимга машҳур. Шу сабабли бўлса керак, уни «Сайқали рўйи замин» дея таърифлашади. Бугунги кунда ҳам Самарқанд вилояти ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини қўриқлаш учун анча ишлар амалга оширилаяпти. Вилоятда муҳофаза қилинадиган майдон 1 млн. 630 минг гектарни ташкил этади. Унинг ҳудудида фақат ўсимликларнинг 1235 тури учрайди. Шундан 202 таси истеъмолбоп ва доривор ўсимлик ҳисобланади. Вилоятда Ўзбекистон Республикаси Қизил китобига киритилган ўсимликларнинг 52 тури, сут эмизувчи ҳайвонларнинг 5, қушларнинг 15, судралиб юрувчиларнинг 3 тури учрайди. Бугун вилоятда ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг мавжуд ҳолатини сақлаб қолиш учун анча ишлар қилинаётир. Ана шу тадбирлардан бири вилоят ҳудудида қўриқхона ташкил этилганлигидир. Ҳозирги пайтда қўриқхона ходимлари табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси вакиллари билан биргаликда қўриқхонада Қизил китобга киритилган қушлардан чўл бургути, оқ бовурни кўпайтириш учун кўп тадбирларни амалга оширишмоқда.

Музаффар МУҚИМОВ.

АТИРГУЛ

ТАБИАТ ШИФОХОНАСИ

Атиргул мойининг шифобахш хусусиятлари ўз вақтида Герадот, Гален, Ибн Синолар томонидан ҳам қайд қилинган эди. Ибн Синонинг «Тиб қонунлари» китобининг иккинчи жилдида атиргул тўғрисида шундай дейилган: атиргул гулбаргларини қайнатиб, сиқмай шишларга боғланса, уларни қайтаради, сарамаснинг тузалишига ёрдам беради. Атиргул ва узум шарбати қайнатилиб суртилса милкларни мустаҳкамлайди, қулоқ оғриғига даво бўлади. Асал билан тайёрланган гул мураббоси меъдани сусайтирмайди, жигарга ором бағишлайди, овқатни ҳазм бўлишига ёрдам беради.

Атиргул Шарқ халқлари медицинасида қадимдан кенг миқёсда қўлланилиб келинган. Бу ўсимликнинг гулбаргидан мураббо ва гулқанд тайёрланган. Гулқанддан сурункали ва ўткир йўтал, бедармонлик, камқонлик, офтоб урганда ва дизентерия каби касалликларни даволашда фойдаланишган.

Кейинги пайтларда илмий медицинада атиргул мойининг шифобахшлик хусусиятлари кенг ўрганилмоқда. Бу борада болгариялик олимлар бир қатор ижобий натижаларга эришдилар. Улар атиргул мойи шамоллаш билан боғлиқ йирингли касалликларга, ўпка яллиғланишига (абсцесс) ва қорасонга (гангрена) ижобий таъсир этишини аниқладилар. Атиргул мойининг яна ўзига хос хосиятларидан бири — шиллиқ пардаларини ташқи таъсирдан, бронх мушакларини тиришишдан (спазма) сақлайди. Болгарияда атиргул мойидан бронхиал астмани даволашда кенг фойдаланмоқдалар.

Д. Йорданов, П. Николаев ва А. Бойчиновларнинг берган маълумотларига қараганда, оқ рангдаги атиргулнинг гулбарглари таркибидаги смола (қатрон), шиллиқ моддалар ичнни юмшатувчи ва гижжа ҳайдовчи хусусиятларга эга бўлса, қизил атиргул ўзининг таркиби билан оқ атиргулдан ажралиб туради. Унинг гулбаргларида катехин, кварцетин, цианин каби моддалар мавжуд. Бу моддалар ўз навбатида дизентерия, меъда ва ичак йўллари яллиғланганда даво ҳисобланади. Қизил атиргул мойидан томоқ оғриғини (ангина), милкларни даволашда фойдаланилади, уни уй шароитида ҳам тайёрлаш мумкин. Қизил атиргул гулбаргларидан эзилган 5-10 г. суюқлик 2 стакан қайноқ сувга дамланади. Бу дамлама катталар учун бир кунлик меъёр бўлса, болалар учун икки кунлик меъёрдир.

(«Шифобахш неъматлар» китобидан).

ХОТИРА УЙҒОҚДИР

11 август куни Тошкентда 1979 йил авиа ҳалокати натижасида нобуд бўлган ўн етти «Пахтакор»чини хотирлаш анжумани бўлиб ўтди. Унда санъаткорлар, марҳум футболчиларнинг оила аъзолари, ишқибозлару таниқли футболчилар иштирок этди.

Спорт

Анжуман сўнгида «Пахтакор» командасининг фахрийлари, ўринбосарлари ва айни палладаги асосий таркиби ҳамда журналистларда ташкил этилган тўрт команда ўртасида қизиқарли футбол спектакли ўтказилди. Барча рақибларини ортда қолдирган «Пахтакор» фахрийлари мусобақанинг ғолиби бўлди. Ғолиблар таркибида собиқ футболчилар Тўлаган Исоқов, Геннадий Денисов, Марат Кабаев, Фарҳод Магомедов, Ёдгор Саъдиев, Тўра Шоймардоновлар майдонга тушдилар.

МИРЖАЛОЛ ҚОСИМОВ ҚАЕРДА?

«Пахтакор» ва Ўзбекистон терма командасининг аъзоси, таниқли футболчи Миржалол Қосимов яна ўзининг эски ўртоғи - Валерий Газзаев билан тил топишди ва Владикавказнинг «Алания» командасига ўтиши тўғрисида шартнома имзолади. Энди у яна Россия чемпионати ўйинларида иштирок этади.

Н.МУСОМОВ тайёрлади.

БОШҚОТИРМА

Энига: Бировнинг бахтини кўролмаслик. 4. Юз йиллик муддат. 6. Оврўпадаги футболи билан машҳур шаҳар. 9. Тафаккур. 10. Саводсиз. 11. Италиянинг «Парма» жамоасидаги аргентиналик футболчи. 12. Қуръондаги сура ва тарихий жой номи. 13. Жим туриш. Индамаслик. 14. Оёғи ости жаннат бўлган зот. 16. Тоқ сон. 18. Табиий офат. 21. Сонлар тури. 23. Тусмоллаш. 25. Қишлоқ хўжалигига оид. 27. Оловнинг ибтидоси. 30. Эшик-деразасиз уй. 31. Инсониятни рангига қараб турлаш. 32. Он, сония. 35. Уй ҳайвони. 37. Сув оқимига тақлидан ясалган от. 40. Одат, анъана. 41. Инсоннинг ҳайвондан фарқи. 43. Одиллик, адолат. 45. Инъикос. 47. Қирғиз халқ эпоси. 49. Ернинг арабча номланиши. 50. Чилвир, ип. 52. Иморат. 53. Орқа томон. 54. Нафис мато. 55. Араб алифбосидаги ҳарф. 56. Дурадгорлик асбоби.

Бўйига. 1. Яхши ниятдаги тақлид. 2. Яширин, махфий гап. 3. Қиз бола исми. 4. Ҳиндистондаги шаҳар. 5. Геометрик атама. 6. Эҳромли давлат. 7. 100 минглик қўшин қадимий номи. 8. Воиз. 15. Кемали пайғамбар. 17. Ҳаё, нафосат. 19. Қўл кийими. 20. Африкадаги дарё. 22. Зоҳир. 23. Буйруқ феълидан олинган атоқли от. 24. Томоқдан ўтадиган нарса. 25. Оила. 26. Жасаддаги жон. 28. Учувчи махлуқ. 29. Мева. 33. Савоб. 34. Севги, муҳаббат. 36. Саид Аҳмад асари. 38. Ваъда, қасам. 39. Бедаво дард. 40. Жаннатнинг туркийча номи. 42. Қисқа. 43. Тутқун. 44. Ҳиндихитойдаги давлат. 45. Ибодатга чорлов. 46. Қатор. 48. Ёруғлик. 49. Инсондаги ҳаёт манбаи.

Тузувчи: А. МАРАИМОВ.

ЖАВОБЛАР:

Энига: 1. Ҳасад. 4. Аср. 6. Милан. 9. Онг. 10. Оми. 11. Верон. 12. Рум. 13. Сукут. 14. Она. 16. Бир. 18. Сел. 21. Тоқ. 23. Эҳтимол. 25. Аграр. 27. Учқун. 30. Гўр. 31. Ирқ. 32. Лаҳза. 35. Мушук. 37. Шаршара. 40. Урф. 41. Ақл. 43. Адл. 45. Акс. 47. Манас. 49. Арз. 50 Аркон. 52. Имо. 53. Орт. 54. Ҳарир. 55. Син. 56. Ранда.

Бўйига: 1. Ҳавас. 2. Сир. 3. Доно. 4. Агра. 5. Ромб. 6. Миср. 7. Лак. 8. Нотиқ. 15. Нух. 17. Ибо. 19. Енг. 20. Нил. 22. Очиқ. 23. Эргаш. 24. Луқма. 25. Ақл. 26. Руҳ. 28. Қуш. 29. Нок. 33. Ажр. 34. Ишқ. 36. Уфқ. 38 Аҳд. 39. Рак. 40. Учмоқ. 42. Лўнда. 43. Асир. 44. Лаос. 45. Азон. 46. Сатр. 48. Нур. 51. Кон.

(Боши 1-бетда)

«ОҚ АЖАЛ» БАНДАСИ

Эртасига одамгарчилик юзасидан хабар олиб қўяйлик, дея касалхонага ошиқдик. У ерда навбатчи ҳамширадан сўраб, топиб кириб бордик. Биз юраги хаста, ўрнидан туролмай ётган беморни кўрсак керак деб ўйлагандик. Йўқ, янглишибмиз. Кечаги ўзини бошқара олмай турган бемор ўрнида, бугун соппа-соғ йигит, ҳеч нарса бўлмагандек ўтирибди. Салом-аликдан сўнг, ҳол-аҳволини сўрадик. Шунда: — Кеча менга ёрдам берган сизлармидингиз. Катта раҳмат, лекин мен ўзимни ўлимга маҳкум этган эдим, — деб қолди.

Биз ҳеч нарса тушунмай бир-биримизга қараб қолдик. Кечаги ҳолат билан бугунгиси умуман бошқа-бошқа, яна «Ўзимни ўлимга маҳкум этгандим» деган сўзлари бизни ҳайрон қолдирганини кўриб, нимани ўйлаганимизни тушунди, шекилли, йигит ўзи секин гап бошлади:

— Эҳ, сингилжонларим! Бугун шундай аҳволдаманки, ҳасратимни кимгадир тўкиб сочгим келяпти. — Узоқ хўрсиниқдан сўнг: Сизларга дилимдаги борини айтаман, аммо ҳеч кимга шу вақтгача ёрилмаган эдим... Бу йўлни ҳеч кимга, ҳатто душманимга ҳам раво кўрмайман. Менга ўхшаб адашганлар ҳаёти ўзгаларга сабоқ бўлсин дейман.

— Оилам, икки ўғлим, икки қизим бор. Ота-онам, ака-ука, опа-сингил дегандай. Ҳаммаси ҳаётда ўз ўрнини топган, камчилигимиз йўқ. Ўзимнинг ҳам ишим тайин. Тўқликка шўхликми билмадим, мактабда ўқиган чоғимда акаларимдан беркитиб сигарет чекиб турардим, кейинчалик эса... Бир-икки ошналарим топиб келган нарсалардан тотиб кўришни бошладим. Унга ҳам ўрганиб олдим. Энг ёмони бир йил аввал бошланди. Кимдир бу нарсанинг «оқ»идан топиб келибди. Уни ҳам қизиқишда... Олдинига кайфи бошқачага ўхшади, кейин эса, усиз тура олмай қолдим. Одамлардек соғлом кишиларга ўхшаб юриш учун чекардим. Агар у бўлмаса, кечаги сизлар кўрган ҳолат. Бу йўлдан чиқолмаяпман. Не қилай? Ишдан ҳам кетдим, оилага бир сўм топиб кела олмаяпман. Топиб келиш у ёқда турсин, шу қадар тубан кетяпманки, қизимнинг ҳам кўз ёшларига қарамай зирагини олиб сотдим. Уйдаги қўлга илинадиган нарсаларнинг ўзи қолмади. У вақтда ота-онам, оиламни мутлақо ўйламайман. Чекиш вақти бўлди дегунча пул қидиришга тушаман. Ҳеч нарса кўзимга кўринмайди, ҳеч кимни ўйламайман ҳам. Қарз-қавола қилиб бўлса ҳам оламан, лекин бу қарзларни қандай узаман, ўзим ҳам билмайман. Ўзимга келиб турган пайтда эса ҳаммасини ўйлайман, ўзимни ўзим ёмон кўриб кетаман. Ҳаётда яшагим ҳам келмайди. Шу қадар пастқашлашиб кетдимки, менинг борлигимдан кимга наф, ахир мен ўлган одамман? Неча маротаба даволанишга ҳаракат қилдим. Ака-укаларим ҳам даволанишимга ёрдам беришаяпти, лекин буни ташлаш қўлимдан келмаяпти... Шу нарсага ундаган одамларга лаънат. Аввало иродасиз бўлган ўзимга ҳам. Ҳозир шу йўлга кираётганларга «Кўзингизни очинг! Тўхтанг! Сизга бундан ҳеч фойда йўқ. Бу бир «оқ ажал», индамай домига тортиб, жонсиз одам ҳолига келтириб қўяди. Бу йўлдан қайтинг, — деб ҳайқиргим келади. Кеча мени шу ҳолда кўргандинглар, ахир сизлар ҳам айтинглар-чи, мендан ота-онамга, оиламга нима фойда? Уларни ўйласам қийналиб кетаман, болаларимнинг мунчоқдек кўзларига тикилиб хўрлигим келиб кетади. Ўзи яшашдан мақсадим нима? Кимга кераkман? Бу дунёда яшашимнинг қизиғи борми? Йўқ-йўқ! — деб бошини чангаллаб йиғлаб юборди.

Биз ҳам ачиниб кетдик. Айниқса, эр киши йиғласа, қалбинг титраб кетар экан. Шунда не деб тасалли беришни ҳам билмай қолдик. Бир оз сукутдан кейин:

— Инсонга ҳамиша ирода ва садоқат керак. Бурчини тўла ҳис қилган қатъиятли инсон ўзини қўлга олади. Ўз жонига қасд қилиш икки дунёда ҳам гуноҳ-ку ахир... Ўзингизга ҳам, сизни шу йўлга бошлаганларга ҳам, инсоф тиланг. Зора, барчаси ўрнига келса, Яна тўрт нафар қора кўзларингиз, сизнинг роҳатингизни кўрмоқ истаган ота-онангиз бор экан. Ҳеч бўлмаса уларни ўйласангиз бўлмайдими, наҳотки уларнинг доғингизда куйишини хоҳлайсиз? Ҳали ҳам кеч эмас, даволанинг, ўзингизни қўлга олинг. Ҳаётингиз ўз қўлингизда. Шу касалхонада бира тўла даволаниб чиқинг, — деб соғайиб кетишини тилаб хайрлашдик.

Муқаддас ТУРҒУНОВА,
Андижондаги «Холис» газетаси ходими.

Бош муҳаррир
Ўткир РАҲМАТ

МУАССИСЛАР — *Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.*

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

Телефонлар: муҳаррир ўринбосарлари — 133-16-27, 133-44-43, масъул котиб — 133-09-93, ижодий гуруҳлар: агросаноат мажмуи — 136-54-51, ижтимоий ҳаёт ва ҳуқуқ — 136-56-30, молиявий хизмат — 136-56-36, макроиқтисодиёт — 136-56-25, маънавият-маърифат ва спорт — 136-54-51, хатлар ва вилоят мухбирлари билан ишлаш — 136-54-42.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

«Қишлоқ ҳаёти» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0630, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 21.30

1 2 3 3 4 6.